

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

راهنمای تولید کتاب‌های آموزشی عربی

(کتاب‌های جدید هفتم تا دوازدهم)

معاونت سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی

۱۳۹۶

پیشگفتار

منابع آموزشی تکمیلی یا (غیردرسی) به‌عنوان بخشی مهم از منابع آموزشی و تربیتی محسوب می‌شوند که با توجه به تفاوت‌های فردی فراگیران می‌توانند با فراهم‌آوردن موقعیت‌های جدید یادگیری به تعمیق، تثبیت و توسعه یادگیری، افزایش سواد علمی و ارتقای شایستگی‌های آنان کمک کرده و نقشی مؤثر در ارتقای کیفیت یاددهی-یادگیری و برآوردن اهداف برنامه‌های آموزشی و تربیتی ایفا نمایند.

تحقق این امر منوط به همسویی محتوای منابع غیردرسی تولید شده با اهداف حوزه‌های تربیت و یادگیری و برنامه درسی ملی است. براساس آیین‌نامه اجرایی «سامان دهی منابع آموزشی و تربیتی (مواد و رسانه‌ها)» که در جلسه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش به تصویب رسید، ارزیابی محصولات تولید شده و اعطای نشان استاندارد به آن‌ها برای ورود به مدارس که نشان‌دهنده این همسویی است، بر عهده سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی است.

در همین راستا با توجه به بند ب ماده ۴ آیین‌نامه سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی و مصوبه جلسه ۸۸ شورای هماهنگی علمی سازمان، وظیفه تدوین معیارهای ارزشیابی و اعتبارسنجی منابع آموزشی و تربیتی (عمومی و اختصاصی) برای تمام منابع آموزشی مکتوب و غیرمکتوب، در دستور کار معاونت سامان‌دهی دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش قرار گرفت.

دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی با ارائه راهنماهای تولید منابع آموزشی و تربیتی در حوزه‌های موضوعی گوناگون، در صدد ترغیب مؤلفان و ناشران به همکاری بیشتر با آموزش و پرورش و تولید محصولات مناسب‌تر آموزشی و تربیتی غیردرسی است.

لذا ضمن تشکر از پدید آورنده محترم آقای عادل اشکبوس، کار گروه بررسی سنجه‌ها آقایان عادل اشکبوس و سید مهدی باقریان (نماینده شورای هماهنگی علمی) و خانم‌ها فریبا کیا، فائزه منشی و هم‌چنین خانم‌ها زهره امینیان و مهتاب میرابی آشتیانی که در آماده‌سازی این سند برای چاپ همکاری داشته‌اند، امید است بهره‌گیری از این رویکردها به اجرای ماموریت‌ها و وصول به اهداف متعالی تربیتی و آموزشی کشور یاری رساند و زمینه‌های همراهی، همکاری، هم‌نوایی و تعامل علاقه‌مندان به نظام تعلیم و تربیت، به ویژه فرهنگ دوستان، مؤلفان، مترجمان و ناشران با نظام آموزشی را گسترش دهد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار.....
۱۳	مقدمه.....
۱۴	ویژگی‌های برنامه درسی عربی.....
۱۵	۱. ضرورت و اهمیت (فلسفه وجودی برنامه درسی).....
۱۵	۲. رویکرد برنامه درسی.....
۱۶	۳. اصول حاکم بر برنامه درسی زبان عربی.....
۱۹	۴. اهداف کلی برنامه درسی و پایه‌ها در حوزه عناصر و عرصه‌ها.....
	۵. نسبت اهداف دوره متوسطه مصوب شورای عالی آموزش و پرورش با اهداف برنامه درسی و تطابق آن با سند تحول
۲۱	بنیادین، برنامه درسی ملی و قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه.....
۲۶	۶. اهداف فرعی (کارکرد ثانویه).....
۲۶	۱.۶. جدول وسعت و توالی مفاهیم جزئی براساس مفاهیم اساسی هر پایه.....
۲۹	۲.۶. شرح وسعت و توالی مفاهیم در بخش متون و مکالمه.....
۳۰	۷. روش‌ها و منابع یاددهی- یادگیری.....
۳۲	۸. ارزشیابی (مبانی، روش‌ها و ابزارها).....
۳۵	صلاحیت‌های حرفه‌ای تهیه‌کنندگان کتاب‌ها و وسایل کمک آموزشی.....
۳۶	تعریف انواع کتاب‌ها و منابع آموزشی و تربیتی (غیردرسی).....
۳۶	۱. تعریف انواع کتاب‌ها و منابع کمک آموزشی.....
۳۸	۲. تعریف انواع کتاب‌های کمک درسی.....
۳۸	چارت انواع کتاب‌ها و منابع آموزشی و تربیتی غیردرسی.....
۳۹	معیارها و استانداردهای عمومی مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی.....
۳۹	معیارها و استانداردهای عمومی.....
۳۹	تعاریف مفهومی و عملیاتی معیارها و استانداردهای عمومی.....

- ویژگی‌ها و سنجه‌های عمومی کتاب‌ها و منابع آموزشی - تربیتی زبان عربی ۴۳
- معیارها و استانداردهای اختصاصی کتاب‌ها و منابع آموزشی - تربیتی زبان عربی ۴۶
- الف. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی مشترک همه کتاب‌های آموزشی - تربیتی زبان عربی ۴۶
- ب. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی هر یک از انواع کتاب‌های آموزشی - تربیتی زبان عربی ۴۸
- ب. ۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های کمک آموزشی زبان عربی ۴۸
- ب. ۱.۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های تکمیلی دانش‌آموز زبان عربی ۴۸
- ب. ۲.۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی ۵۱
- ب. ۲.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های کمک درسی زبان عربی ۵۳
- ب. ۱.۲.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی ۵۳
- ب. ۳.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های کاربرد فن‌آوری زبان عربی ۵۵
- الف. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی مشترک کتاب‌های مرجع ۵۷
- ب. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های مرجع زبان عربی ۵۹
- الف. ۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی مشترک پوسترها ۶۰
- ب. ۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی پوسترهای زبان عربی ۶۲
- الف. ۴. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی مشترک فلش کارت ۶۳
- ب. ۴. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی فلش کارت‌های زبان عربی ۶۴
- ب. ۵. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی ۶۶
- الف. ۶. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی مشترک کتاب‌های والدین ۶۷
- ب. ۶. ویژگی‌ها و سنجه‌های اختصاصی کتاب‌های والدین زبان عربی ۶۹
- ضمیمه ۱:
- فرم‌های ارزشیابی و جداول ارزیابی از انواع کتاب‌ها و منابع آموزشی و تربیتی زبان عربی ۷۲
۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌ها و منابع کمک آموزشی زبان عربی ۷۲
- ۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌ها و منابع تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی ۷۲

- ۱.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی ۷۲
- ۲.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی ۸۰
- ۳.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از پوستر زبان عربی ۸۶
- ۴.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از فلش کارت زبان عربی ۹۲
- ۵.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی ۹۸
- ۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی زبان عربی ۱۰۶
- ۱.۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی ۱۰۶
- ۲.۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی ۱۱۳
۲. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کمک درسی زبان عربی ۱۱۹
- ۱.۲. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی ۱۱۹
۳. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فن‌آوری زبان عربی ۱۲۷
- ضمیمه ۲
- توصیه اجرایی برنامه ۱۳۸
- شرح برخی از اصطلاحات ۱۴۲

مقدمه

زبان عربی کلید فهم قرآن و متون گهربار دینی است. از سوی دیگر زبان و ادبیات فارسی با این زبان کاملاً درآمیخته است. کتب ادبیات و دیوان بزرگان ادب فارسی سرشار از واژگان و ترکیبات عربی است. در زبان فارسی واژگان عربی بسیاری وجود دارد و برای بهتر فهمیدن زبان فارسی، آشنایی با زبان عربی لازم است. آموزش عربی از آغاز ورود اسلام به ایران، بهتر از دیگر کشورهای مسلمان آغاز شد. ایرانیان پرچمدار تعلیم زبان عربی بودند. ایرانیان از نخستین ملت‌هایی بودند که با آغوش باز اسلام را پذیرفتند و در راه گسترش آن و نیز زبان آن از هیچ کوششی دریغ نمودند و کتاب‌های بسیار برای آموزش عربی در زمینه‌های مختلف صرف و نحو و لغت و غیره نوشتند.

در دوره معاصر، آموزش زبان عربی در دبیرستان دارالفنون آغاز گردید. آموزش آن دوره بیشتر صرف و نحو، همراه با شواهد مربوط به مباحث آن‌ها بود. در رژیم پیشین نیز تدریس عربی در آموزش و پرورش رسمی جریان داشت. پیش از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی، زبان عربی تنها در پایه‌های دوم و سوم راهنمایی همچنین در رشته ادبی در دوره متوسطه تدریس می‌شد. در آن دوران آموزش زبان عربی از تدریس نکات دستوری و متونی که اغلب شامل متون ادبی و اندکی از متون دینی بود فراتر نمی‌رفت و از این‌رو آموزش زبان عربی در آن مقطع به فهم متون نمی‌انجامید و بیشتر بر پایه قواعد استوار بود. همان کتاب‌ها با مختصری تغییر در

سال‌های نخستین انقلاب اسلامی نیز تدریس شد.

از دوره پیش از انقلاب اسلامی و سال‌های آغازین آن راهنمای مدون برنامه درسی عربی در دست نیست. نخستین راهنمای برنامه درسی عربی در سال ۱۳۷۹ نگاشته شد. در سال ۱۳۸۷ یک‌بار و در سال ۱۳۸۹ بار دیگر گروه عربی تلاش نمود دومین راهنمای برنامه درسی عربی تدوین شود. دو راهنما تدوین شد اما بدون طی مراحل اعتباربخشی ناقص ماند.

در اصل شانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران چنین آمده است:

«از آنجا که زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی عربی است و ادبیات فارسی کاملاً با آن آمیخته است؛ این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس‌ها و در همه رشته‌ها تدریس شود.»

با همت و دوراندیشی خبرگان قانون اساسی به‌ویژه شهید آیت‌الله دکتر بهشتی و شهید باهنر اصل شانزدهم قانون اساسی به این مهم اختصاص یافت. هدف قانون‌گذار این بود که استقلال آموزش زبان عربی حفظ گردد و با درسی دیگر ادغام نشود. بزرگان دین نیز برای یادگیری زبان عربی بسیار سفارش کرده‌اند.^۱

ویژگی‌های برنامه درسی عربی

۱- تعیین رویکرد «پرورش مهارت‌های زبانی به‌منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی» و حاکمیت بخشی درک مطلب، کاربرد واژگان، جمله‌سازی و متن محوری به جای قاعده‌محوری؛

۲- کاستن از حجم قواعد و چشم‌پوشی از قواعدی که امکان نادیده گرفتن آن‌ها در این فرایند آسیبی به رویکرد فهم عبارت و متن وارد نمی‌سازد. در عوض توجه

۱. امام خمینی (ره) در این باره فرموده‌اند: «تگویی که لغت عربی هم از ما نیست، لغت عربی از ماست، لغت عربی لغت اسلام است و اسلام برای همه است.»

مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «زبان عربی کلید گنج‌های علوم اسلامی ماست. بر شماست که تلاش کنید که این زبان عزت گذشته خود را به‌دست آورد. چرا که این زبان زبان قرآن ماست. همان‌طور که زبانی است که با آن می‌توانیم با یک میلیارد و نیم مسلمان عرب‌زبان و غیرعرب‌زبان صحبت کنیم.»

سخن رهبری اشاره به این دارد که آموزش عربی باید به‌سوی کاربری برود و دانش‌آموز بتواند از آموخته‌هایش استفاده کند. در جای دیگر نیز پیشتر فرموده‌اند: «عربی را ممکن است افراد با سه هدف یاد بگیرند، یکی این که مکالمه عربی را یاد بگیرند... هدف دیگر، فراگیری قواعد زبان عربی است. این هم به‌منظر من نمی‌تواند مقصود از تعلیم عربی در آموزش و پرورش باشد... هدف سومی هم که مال عامه مردم است و آن فراگیری عربی به قصد فهمیدن متون عربی راجع یعنی قرآن، حدیث، نهج‌البلاغه، دعا، دعای کمیل، دعای ندبه، دعای ابوحمزه ثمالی و صحیفه سجاده است. همه مردم باید عربی را با این قصد یاد بگیرند.»

بیشتر به متن و واژگان پر کاربرد و کلیدی؛
۳- هم‌سو ساختن برنامه با اهداف شورای عالی وزارت آموزش و پرورش، برنامه درسی ملی، سند تحوّل بنیادین و قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران.

۱. ضرورت و اهمّیت (فلسفه وجودی برنامه درسی عربی)

فلسفه وجودی برنامه درسی، ماهیت و ساختار ماده درسی
ضرورت و اهمّیت برنامه درسی عربی تا اندازه‌ای است که اصل ۱۶ قانون اساسی به الزام تدریس عربی پس از پایان دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه اختصاص داده شده است.
افزون بر اصل ۱۶ قانون اساسی ضرورت و اهمّیت (فلسفه وجودی درس عربی) بدین شرح است:

۱. کلید فهم قرآن و معارف اسلامی است.
۲. برای یادگیری درست زبان و ادبیات فارسی آشنایی با آن لازم است بسیاری از واژگان و اصطلاحات رایج در فارسی ریشه عربی داشته و درصد بالایی از اصطلاحات ریاضیات، فلسفه و دیگر دانش‌ها ریشه‌های عربی دارند. حتّی بسیاری از واژه‌های پارسی نیز معرّب شده‌اند.
۳. زبان نخست جهان اسلام و مایه پیوند و هم‌دلی میان مسلمانان جهان است.
۴. از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد و زبان رسمی بیش از بیست کشور مسلمان است.
۵. در بسیاری از دانشگاه‌های جهان دارای کرسی است.

۲. رویکرد برنامه درسی

برنامه کلان آموزش زبان عربی، توجه به فهم عبارت و متن و دریافت معانی و مفاهیم موجود در آن است. در همین زمینه لازم است با تغییر هدف از «قاعده‌محوری» به «فهم‌متن» رویکرد ذیل را به‌عنوان محور اصلی در تمامی اجزای برنامه و اهداف و اصول برنامه درسی مدنظر قرار دهیم:

«پرورش مهارت‌های زبانی به‌منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی»

برنامه درسی زبان عربی انتظار دارد دانش‌آموزان بتوانند در پایان سه‌سال نخست به فهم عبارات کوتاه و ساده به‌کار رفته در متون دینی و ادبی و در پایان سه‌سال دوم به فهم ساختارها و متونی با گستردگی بیشتر نسبت به متوسطه اول دست یابند.

با توجه به رویکرد فهم عبارت در سه‌سال اول متوسطه و فهم متن در متوسطه دوم، مهارت سخن گفتن در حدّ نیاز و در حدّ جمله‌های ساده و پرکاربرد حاصل می‌شود و در این میان به این مهارت نیز توجه لازم می‌گردد.

۳. اصول حاکم بر برنامه درسی زبان عربی

با توجه به رویکرد برنامه درسی عربی؛ روح حاکم بر برنامه، فهم عبارات و متون و توانایی به‌کارگیری در حدّ نیاز و ساده این زبان به‌عنوان یک زبان بین‌المللی و زبان نخست جهان اسلام می‌باشد. از این‌رو برای برآورده کردن این رویکرد باید اصول و معیارهایی مشخص، مدنظر برنامه‌ریزان درسی و تولیدکنندگان محتوا، دبیران و دیگر عوامل مؤثر در فرایند آموزش قرار گیرد.

این اصول عبارتند از:

۱. اجزای برنامه با اصل توجه به ارزش‌ها و آموزه‌های اسلامی سازگاری دارد. هر متنی که به تحقق ارزش‌های آیینی کمک کند و در راستای اهداف برنامه باشد، شالوده محتوای کتب درسی عربی را تشکیل می‌دهد.
۲. محتوا با توجه به نیازها، علایق و توانایی دانش‌آموزان و با توجه به اهداف عمومی دوره تحصیلی و موضوعات اخلاقی و تربیتی تولید می‌شود.
۳. سه درس دینی، قرآن و عربی در عین ارتباطی که با هم دارند، به‌عنوان سه درس مستقل شناخته می‌شوند؛ اما در فرایند تولید و اجرای برنامه، به ارتباط افقی و عمودی آن‌ها توجه ویژه صورت می‌گیرد. استقلال درس عربی از دروس دینی و قرآن علاوه بر قانون اساسی، در سند تحول بنیادین نیز آمده است.

۴. در آموزش زبان، به قواعد صرفی، نحوی و بلاغی پر کاربرد در راستای فهم عبارت و متون بسنده می‌شود.
۵. در رشته‌های غیرانسانی و معارف اسلامی آموزش، نحوه ساختن و بهره‌گیری از ساختارهای صرفی و نحوی در صورتی موضوعیت دارد که به فهم عبارت و متن کمک کند؛ ولی در رشته علوم و معارف اسلامی و ادبیات و علوم انسانی این ساختارها آموزش داده می‌شود.
۶. برنامه درسی زبان عربی می‌تواند با استناد به نتایج پژوهش‌های معتبر تا ده درصد اصلاح شود.
۷. در هر پایه تقویت آموخته‌های پیشین در زمینه واژگان و قواعد انجام می‌گیرد.

۱.۳. اصول حاکم بر برنامه درسی عربی

در بخش‌های گوناگون کتاب درسی

۱،۱،۳ در بخش واژگان:^۱

- در دوره سه‌ساله نخست تقریباً ۸۳۰ واژه پر کاربرد آموزش داده می‌شود.
- در دوره سه‌ساله دوم متوسطه در هر پایه حداقل ۳۰۰ واژه آموزش داده می‌شود. (در رشته معارف در هر پایه تقریباً ۶۰۰ واژه آموزش داده می‌شود.)

۲،۱،۳ در بخش ساختار جمله‌ها:

- آموزشی بودن ساختار جمله بر رعایت نکات ادبی و بلاغی اولویت دارد؛
- ساختار جمله با توانایی دانش‌آموزان در ترجمه آن تناسب دارد؛

۳،۱،۳ در بخش موضوعات متن و عبارت‌ها:

- به‌کارگیری موضوعات گوناگون دارای مفاهیم ارزشی، اخلاقی و علمی؛
- پرهیز از تصّعی بودن متون همراه با تلاش به‌منظور آوردن شواهدی دالّ بر موضوع درس در متن در حدّ امکان.

۴،۱،۳ در بخش تمرین‌ها:

- تأکید بر تمرین‌های کاربردی که منجر به یادگیری زبان گردد؛
- تنوع در شکل، عنوان و مضمون تمرین‌ها و پرهیز از یکنواختی در ارائه آن‌ها.

۵،۱،۳ در بخش قواعد:

- شرح قواعد به صورت کوتاه، مختصر و مفید؛
- قواعد فی‌نفسه هدف آموزشی نیست. بلکه وسیله‌ای برای خدمت به درک مطلب است.

۶،۱،۳ در بخش آموزش ترجمه:

- ارائه نکات اساسی فن ترجمه؛
- اختصاص بخشی به نام کارگاه ترجمه در کتاب‌های درسی عربی.

۷،۱،۳ در بخش آرایه‌های ادبی:

- (ویژه دوره سه‌ساله دوم متوسطه به‌ویژه رشته‌های علوم و معارف اسلامی و ادبیات و علوم انسانی):
- انتخاب مطالبی در ارتباط با آرایه‌های ادبی مشترک در دو زبان فارسی و عربی؛

۸،۱،۳ در بخش فعالیت‌های فوق برنامه:

- در این بخش می‌توان به شناسایی و تبیین امور ذیل اقدام نمود:
- تألیف کتب عربی مانند «داستان‌های کوتاه» و «آیا می‌دانید که»، برای تقویت وضعیت آموزش عربی؛
 - تهیه نرم‌افزارهای آموزشی؛
 - توانمندسازی سایت‌ها و وبلاگ‌های آموزشی؛

۴. اهداف کلی برنامه درسی عربی در حوزه عناصر و عرصه‌ها

جدول اهداف کلی برنامه درسی عربی در حوزه عناصر و عرصه‌ها

عناصر / عرصه‌ها	خود	خدا	خلق	خلقت (با محوریت خداوند)
تعقل (تفکر)	تدبیر، پندآموزی، درست‌اندیشی در زندگی، نیروی حل مسئله در مسائل واژگانی و زبانی و تقویت توان تفهیم و تفهیم	باور اینکه یکی از اسباب نزول قرآن به زبان عربی تعقل است. (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ)	احترام به دیگران، به قانون، پاس‌داشت بزرگان، علاقه‌مندی به زبان عربی، تقویت توان فهم متون و آثار مؤلفین کهن و امروزی و آثار ادبی مزین به واژگان، اصطلاحات و ترکیبات عربی	نگاه مسئولانه به طبیعت
ایمان	علاقه‌مندی به زبان عربی و باور اینکه زبان عربی زبانی کامل و غنی است و درک درست و بهینه قرآن و علوم و معارف اسلامی و نیز زبان و ادبیات فارسی در سایه یادگیری زبان عربی میسر می‌گردد.	تقرب الی الله و دوست داشتن زبان عربی به‌عنوان زبان دین مبین اسلام	ایجاد علاقه به زبان عربی به‌عنوان زبان نخست جهان اسلام و یکی از هفت زبان بین‌المللی و زبانی که دارای ادبیات زیبا و ارزشمندی است.	علاقه‌مندسازی فراگیران به آثار کهن ادبی ایرانیان که به زبان عربی نوشته شده است.
علم	کمک به فهم درست زبان و ادبیات فارسی از طریق یادگیری نسبی زبان عربی و آگاهی از نقش مهم زبان عربی در زندگی یک شهروند ایرانی در انجام تکالیف دینی و فهم کلیه علوم	یادگیری زبان عربی به منظور آشنایی بهتر با زبان وحی و درک عمیق قرآن و متون دینی، احادیث، ادعیه و روایات	آگاهی از جایگاه و منزلت بارز زبان عربی در ارتباط با سایر کشورهای مسلمان به‌ویژه اینکه زبان رسمی ۲۲ کشور مسلمان عربی است.	شناخت زیبایی‌ها و توانمندی‌های زبان عربی به‌عنوان یکی از ساخته‌های اعجاب‌برانگیز خلقت

جدول اهداف کلی برنامه درسی عربی در حوزه عناصر و عرصه‌ها

عناصر / عرصه‌ها	خود	خدا	خلق	خلقت (با محوریت خداوند)
عمل	تقویت مهارت سخن گفتن در حد عبارات ساده، پر کاربرد و مورد نیاز در برقراری ارتباط به‌ویژه در بزرگ‌ترین کنگره جهان اسلام (حج ابراهیمی)	تواناسازی مهارت زبانی روان خوانی، برای قرائت قرآن، ادعیه، احادیث، روایات و متون گهربار اسلامی و نیز متون فارسی مزین به کلمات، عبارات و مصطلحات عربی	تقویت مهارت زبانی شنیدن و سخن گفتن برای ایجاد ارتباط با مسلمانان و نیز در نقش یک زبان بین‌المللی	مشاهده آثار فرهنگ و تمدن اسلامی مانند مرافد و اماکن متمیز که و توانایی بهره‌بری بهینه زبانی
اخلاق	ارزش‌گذاری به درس آموزش زبان عربی به‌عنوان زبان نخست جهان اسلام و زبانی که زبان فارسی کاملاً با آن درآمیخته است و ترویج حسنات با گزینش عبارات و متون متناسب عربی	تلاش در جهت انجام کارهایی که خشنودی خداوند در آن است به‌وسیله گزینش عبارات و متون مناسب	ارزش نهادن به تواناسازی فرد در کسب مهارت‌های چهارگانه زبانی	مسئولیت اخلاقی در برابر هجمه‌های عربی‌زدایی‌های افراطی از زبان فارسی و باور اینکه زبان فارسی زبانی تواناست که با بهره‌گیری از واژگان عربی توانا تر شده و وجود کلمات عربی در فارسی امری طبیعی است و در سایر زبان‌ها نیز پدیده واژه‌ستانی و واژه‌دهی وجود دارد.

**۵. نسبت اهداف دوره متوسطه مصوب شورای عالی
با اهداف برنامه درسی و تطابق آن با سند تحول بنیادین،
برنامه درسی ملی و قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه**

در بخش علمی آموزشی بند پنج و هفت مصوب شورای عالی آموزش و پرورش دوره متوسطه نخست چنین آمده است:

«با زبان عربی برای فهم بهتر قرآن و احادیث و ادعیه و ادبیات فارسی تا حدودی آشنا است.» و «می‌تواند از رسانه‌های ارتباطی برای کسب اطلاعات استفاده کند.»

در راهنمای برنامه درسی عربی دو هدف بالا پوشش داده شده است. در بند هفتم شورای عالی به توانایی بهره‌گیری از رسانه‌ها اشاره شده، در راهنمای برنامه درسی نیز به وبلاگ‌نویسی و تهیه نرم‌افزار و کتاب‌گویا اشاره شده است.

در بخش فرهنگی هنری بند هفت مصوب دوره متوسطه نخست این‌گونه آمده است: «به مطالعه متون ادبی و فرهنگی علاقه‌مند است.» با توانمندسازی دانش‌آموز به زبان عربی و با توجه به رویکرد نوین متن‌محوری در نگارش کتاب‌های جدید این علاقه‌مندسازی در دانش‌آموز به‌وجود می‌آید.

در بند ۶ از بخش علمی آموزشی مصوبه شورای عالی آمده است: «زبان عربی را در سطح درک معنی برخی از سوره قرآن و احادیث و اذکار نماز و دعاها متداول می‌داند و از دانش خود در زبان عربی برای فهم بهتر متون ادب فارسی استفاده می‌کند.»

در راهنمای برنامه درسی عربی به این موضوع عنایت شده است. در جدولی که ذیلاً می‌آید؛ نسبت اهداف دوره متوسطه مصوب شورای عالی با اهداف برنامه درسی نمایش داده شده است.

نسبت اهداف دوره متوسطه مصوب شورای عالی با اهداف برنامه درسی

نسبت با اهداف برنامه درسی عربی	هدف مصوب شورای عالی وزارت آموزش و پرورش	ردیف
<p>رویکرد درس عربی در راهنمای برنامه درسی چنین است:</p> <p>«پرورش مهارت‌های چهارگانه زبانی به‌منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی.»</p> <p>این رویکرد دانش‌آموز را برای فهم بهتر قرآن و متون دینی و ادبیات فارسی یاری می‌دهد و نسبت آن با هدف مصوب شورای عالی مستقیم است.</p>	<p>با زبان عربی برای فهم بهتر قرآن و احادیث و ادعیه و ادبیات فارسی تا حدودی آشنا است.</p>	۱
<p>رویکرد درس عربی در راهنمای برنامه درسی چنین است:</p> <p>«پرورش مهارت‌های چهارگانه زبانی به‌منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی.»</p> <p>این رویکرد، دانش‌آموز را به سطح مناسبی برای درک معنی برخی از سور قرآن، احادیث، اذکار نماز، دعاها و متداول و نیز فهم بهتر متون ادب فارسی می‌رساند.</p>	<p>زبان عربی را در سطح درک معنی برخی از سور قرآن و احادیث و اذکار نماز و دعاها متداول می‌داند و از دانش خود در زبان عربی برای فهم بهتر متون ادب فارسی استفاده می‌کند.</p>	۲
نسبت با اهداف برنامه درسی عربی	هدف مصوب برنامه درسی ملی	ردیف
<p>رویکرد درس عربی در راهنمای برنامه درسی چنین است:</p> <p>«پرورش مهارت‌های چهارگانه زبانی به‌منظور فهم عبارات و متون اسلامی و کمک به فهم بهتر زبان و ادبیات فارسی.»</p> <p>متون و عبارات به‌کار رفته در کتب تازه تألیف، پیرامون موضوعات مصوب برنامه درسی ملی خواهد بود.</p>	<p>رویکرد آموزش زبان‌های خارجی، رویکرد ارتباطی فعال و خودباورانه است در سطوح آغازین آموزش، محتوای آموزشی پیرامون موضوعات بومی و نیازهای یادگیرنده چون بهداشت و سلامت، زندگی روزمره، محیط اطراف و ارزش‌ها و فرهنگ جامعه در قالب‌های جذاب انتخاب و سازمان‌دهی می‌شود و در سطوح بالاتر انتخاب و سازمان‌دهی محتوای این حوزه به‌سمت کارکردهای فرهنگی، علمی، اقتصادی، سیاسی و ... متناسب با متون آموزشی سایر حوزه‌های یادگیری و در جهت تعمیق آن آموزش‌ها خواهد بود. در پایان دوره دوم متوسطه مترتیبان باید توانایی خواندن و درک متون ساده تخصصی را کسب کنند.</p>	۱

نسبت حوزه با یادگیری‌های مشترک و سایر حوزه‌های یادگیری:

در انتخاب محتوای این حوزه، پرورش صلاحیت‌ها و یادگیری‌های مشترک مانند تفکر، نقد و ارزش‌گذاری، ارزش‌های اخلاقی و هویت ایرانی اسلامی مورد تأکید قرار می‌گیرد.

در دوره دوم متوسطه گسترش دامنه واژگان تخصصی به درک بهتر متون تخصصی و برقراری ارتباط علمی کمک می‌کند.»

(صفحه ۹۳ و ۹۴ برنامه درسی ملی، نگاشت چهارم، چاپ اول ۱۳۹۰ انتشارات

مدرسه)

هم‌سویی برنامه درسی عربی با اهداف شورای عالی، قانون برنامه

پنج‌ساله پنجم توسعه، برنامه درسی ملی و سند تحول بنیادین

در بخش اهمّ مصادیق ارزش‌ها و در ارزش‌های مربوط به جامعه جهانی در برنامه درسی ملی چنین آمده است:

«گسترش فرهنگ گفت‌وگو و استفاده از روش‌های مسالمت‌آمیز در حلّ مسائل

بین‌المللی مبتنی بر ارزش‌های توحیدی»

برای ایجاد فرهنگ گفت‌وگو باید به زبان مسلط بود. در راهنمای برنامه درسی

عربی نیز به این مهم توجه کافی شده است.

در برنامه درسی ملی در بخش رابطه با خلق خدا به آشنایی با یک زبان خارجه

اشاره شده است.

همچنین در همین بخش آمده است: آشنایی بیشتر با واژگان و قواعد مهم یک

زبان خارجی و کسب مهارت‌های زبانی.

در صفحه‌های ۲۲ و ۲۳ و ۲۴ از برنامه درسی ملی آمده است:

...یادگیری زبان عربی به‌عنوان زبان قرآن سبب می‌شود که فرد بتواند به‌طور مستقیم با کتاب الهی ارتباط برقرار کند، آن را بفهمد و از رهنمودهای آن بهره ببرد. همچنین آموزش این زبان سبب می‌شود که مترجمان بتوانند از معارف اهل بیت علیهم‌السلام و فرهنگ غنی اسلام استفاده کنند.

از سوی دیگر زبان و ادبیات فارسی با زبان عربی درآمیخته است و آشنایی با زبان عربی در یادگیری زبان فارسی تأثیر خواهد داشت.

...آشنایی با زبان عربی و مشخصاً مهارت‌های چهارگانه زبانی یعنی خواندن، گوش کردن، نوشتن و سخن گفتن در این حوزه به میزانی است که دانش‌آموز را در درک معنای آیات قرآن، کلام معصومین و متون دینی و فرهنگ اسلامی کمک کند و در تقویت زبان فارسی او مؤثر باشد...

سازماندهی محتوای حوزه‌های حکمت و معارف اسلامی و قرآن و عربی در دوره ابتدایی به‌صورت تلفیقی است. در دوره متوسطه اول به‌جز در رشته علوم و معارف اسلامی به‌صورت تلفیقی و درس عربی به‌صورت مجزا ارائه می‌شود. در رشته علوم و معارف اسلامی نیز درس‌های اختصاصی در حوزه معارف اسلامی ارائه می‌شود.

توجه به قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران

در فصل دوم (علم و فناوری)، ماده ۱۹ بند یک از قانون پنج‌ساله پنجم توسعه این‌گونه آمده است:

«تحول در برنامه‌های آموزشی و پرورشی و درسی جهت کسب شایستگی‌های مورد نیاز فرد ایرانی توسط دانش‌آموختگان دوره آموزش عمومی مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی و نیازسنجی و به‌کارگیری فناوری»

در فصل دوم (علم و فناوری)، ماده ۱۹ بند ۳ نیز چنین آمده است: «اصلاح نظام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی با تأکید بر رویکرد ارزشیابی برای تحقق فرایند یاددهی یادگیری در کلیه دوره‌های تحصیلی و تحقق کامل این فرایند تا پایان برنامه».

برنامه درسی عربی در بخش نهم تحت عنوان ارزشیابی (مبانی، روش‌ها و ابزارها)

و نیز در بخش هشتم تحت عنوان روش‌ها و منابع یاددهی - یادگیری به این امر مهم پرداخته است.

در بند ۹ از همین قانون چنین آمده است: «ارائه برنامه جامع آموزش قرآن اعم از روان‌خوانی و فهم قرآن و برنامه تلفیقی قرآن، معارف اسلامی و عربی با اهداف قرآنی»

به همین منظور شورای برنامه‌ریزی درسی عربی تلاش نموده است. سیاست متن‌محوری را به‌منظور پشتیبانی از سه درس ادبیات فارسی و دینی و قرآن اتخاذ نماید.

در بند ۱۴ همین قانون آمده است: «به‌کارگیری فناوری ارتباطات و اطلاعات در کلیه فرایندها جهت تحقق عدالت آموزشی و تسهیل فرایندهای موجود و ارائه برنامه‌های آموزشی و دروس دوره‌های تحصیلی به‌صورت الکترونیکی»

به‌همین منظور شورای برنامه‌ریزی درسی در تنظیم راهنمای برنامه درسی عربی بسته آموزشی (کتاب، نرم‌افزار، فلش‌کارت، پوستر، کتاب گویا، سایت و فیلم آموزشی) را در دستور کار خود قرار داده است.

در دو راهکار از سند تحوّل بنیادین در ارتباط با آموزش زبان عربی چنین آمده است:^۱

راهکار ۱/۱۰- تقویت آموزش زبان‌های فارسی (اصلی) و عربی در چارچوب بخش الزامی برنامه درسی، برای تقویت و تحکیم هویت اسلامی و ایرانی؛

راهکار ۱/۱۱- ارائه آموزش زبان خارجی در چارچوب بخش انتخابی (نیمه تجویزی) برنامه درسی، با رعایت اصل تقویت و تثبیت هویت اسلامی-ایرانی؛

گروه عربی با الهام از همه رهنمودهای سند تحوّل راهبردی سعی در اجرای بهینه دو راهکار اشاره شده را دارد.

۶. اهداف فرعی (کارکرد ثانویه)

۱.۶. جدول وسعت و توالی مفاهیم جزئی براساس مفاهیم اساسی هر پایه

موضوع	پایه	هفتم	هشتم	نهم
واژگان ^۱		آموزش حدّ اقل ۴۰۰ کلمه و اصطلاح پر کاربرد ساده	آموزش حدّ اقل ۲۰۰ واژه و اصطلاح پر کاربرد ساده و بازآموزی ۴۰۰ واژه ^۲ پایه هفتم ^۳	آموزش حدّ اقل ۲۰۰ واژه و اصطلاح پر کاربرد ساده و بازآموزی ۶۰۰ واژه ^۴ پایه‌های هفتم و هشتم ^۵
ترجمه ^۶		اسم اشاره ^۵ فعل ماضی ^۶ ادوات استفهام ^۷ اسم از نظر عدد و جنس ^۸ اعداد اصلی یک تا دوازده ^۹ ضمایر منفصل و متصل ^{۱۰}	- فعل مضارع ^{۱۱} - فعل مستقبل ^{۱۲} - بقیه ادوات استفهام (لماذا، متى، کیف) ^{۱۳} - اعداد ترتیبی یکم تا دوازدهم ^{۱۴} - مفهوم داشتن (عندی، عندک و...)	- فعل امر - فعل نهی ^{۱۵} - ترکیب اضافی و وصفی ^{۱۳} - ساعت خوانی - وزن و ریشه ^{۱۶} - ماضی استمراری

- کلماتی مانند ناصر، منصور، أنصار، نصره و انتصار که دارای یک مدخل واژگانی مشترکند، در شمارش واژگان چند واژه محسوب می‌شوند؛ البته این در صورتی است که قواعد مربوط به آن‌ها را دانش‌آموز فراگرفته باشد. همچنین کلماتی مانند (و، فـ ب ل پ فی، من، لا و ...) که بسیار ساده‌اند در شمارش واژگان محسوب می‌شوند. در گزینش واژگان، کلمات پرسامد مدنظر است و از به‌کارگیری واژگان کم‌کاربرد پرهیز می‌گردد. واژه‌های استفاده شده به اندازه کافی در دروس مختلف یک پایه و نیز در پایه‌های بعد تکرار می‌گردند تا ملکه ذهن دانش‌آموز شود.
- واژگان مشترک در هر دو زبان به‌عنوان واژگان جدید محسوب نمی‌شوند. مانند: کتاب، دفتر، قلم، مدرسه، معلم، علم، جدید، صبر، خروج، واژگانی مانند عامل که در هر دو زبان به‌کار می‌رود ولی معنای متفاوت از هم دارند و در کتاب درسی به‌معنی کارگر می‌آید به‌عنوان واژگان جدید است.
- در گزینش واژگان به پرسامد بودن آن در قرآن و متون معارف اسلامی و زبان و ادبیات فارسی توجه لازم می‌شود.
- در بخش کارگاه ترجمه که در حقیقت همان قواعد است هدف فهم عبارت است و قواعد فی‌نفسه هدف نیست. هدف از قواعد آن است که معنای عبارت بهتر درک شود. در این بخش دانش‌آموز با شیوه‌های ترجمه‌های آشنا می‌گردد.
- اسم اشاره به نزدیک و دور همراه مشأًّ الیه آن. اسم اشاره مثنای دور تدریس نمی‌شود.
- هدف تنها شناخت فعل ماضی است و ساخت آن مدنظر نیست. چنانچه بنا به ضرورت در تمرینی و یا بخشی در کتاب ترجمه فارسی به عربی یعنی ساخت داده شود در مقدمه و راهنمای معلم توضیح داده خواهد شد که این مطلب از اهداف کتاب درسی نیست و صرفاً جهت تعمیق یادگیری آمده است.
- هل، این، من، ما (بقیه کلمات پرسشی در سال دوم تدریس می‌گردد).
- مفرد، مثنی و جمع مذکر سالم، جمع مؤنث سالم، جمع مکسر (اوزان پرکاربرد) و در بحث جنس تنها به تاء تأنیث اشاره می‌شود.
- بدون توجه به قواعد عدد و معدود و در حدّ واژگان جدید، آموزش اعداد اصلی و ترتیبی تنها در قالب واژه‌های جدید است در شیوه تألیف، تدریس و ارزشیابی اعداد اصلی و ترتیبی، از پارهای قواعد که تجربه نشان داده است یادگیری را دچار اشکال جدی می‌نماید، صرف‌نظر می‌شود. مانند ذکر ویژگی‌های معدود ۳ تا ۱۰ تا ۱۳ تا ۱۹ و عده‌های اصلی صرفاً به‌صورت معروف (مذکر) در تمرین و به‌دنبال آن در ارزشیابی می‌آید.
- تنها دانستن معنا، شناخت و تشخیص ضمایر کافی است توانایی به‌کارگیری آن‌ها هدف آموزشی نیست.
- هدف تنها شناخت فعل مضارع است و ساخت آن مدنظر نیست. چنانچه بنا به ضرورت در تمرینی و یا بخشی در کتاب ترجمه فارسی به عربی یعنی ساخت داده نشود در مقدمه و راهنمای معلم توضیح داده خواهد شد که این مطلب از اهداف کتاب درسی نیست و صرفاً جهت تعمیق یادگیری آمده است.
- تشخیص معنای سـ و سوف
- کلمه پرسشی کم در سال اول متوسطه ۱ در کنار بحث اعداد یک تا بیست تدریس شده است.
- بدون توجه به قواعد عدد و معدود و در حدّ واژگان جدید (به بند بالا توجه می‌شود).
- در امر و نهی فقط صیغه‌های مخاطب تدریس می‌گردد.
- ساخت در بحث وزن استثنا از اهداف آموزشی است زیرا بحث وزن ساده است و در زبان فارسی نیز اهمیت دارد.

پایه	هفتم	هشتم	نهم
تفویض	<p>-عددهای اصلی، -رنگ‌های اصلی، -روزهای هفته، -ارزش و جایگاه تفکر و تعقل در احادیث، -احادیثی در باره خوش اخلاقی، احادیثی درباره آداب سخن، - داستان کوتاه، - متون ارزشمند اخلاقی، - سخنان بزرگان، - آیات کلام الله مجید،^۱ -احادیث معصومین(ع)،^۲ -فصل‌ها</p>	<p>-داستان کوتاه، - دوست‌یابی، - خوش اخلاقی، -اعتمادبه‌نفس و خودباوری، -زندگی روزمره، -ارزش‌ها و فرهنگ جامعه، - آیات کلام الله مجید،^۲ -احادیث معصومین(ع)،^۲</p>	<p>-شعر عربی مناسب، -داستان کوتاه، -آشنایی ساده با ادبای عرب، - ضرب‌المثل،^۵ - ملامت‌ها ادبای، -آداب و مهارت‌های زندگی، -داستان‌های دانش‌آموز پسند، -خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها، -در تاکسی، -در مراکز دیدنی و تفریحی،^۶ - آیات کلام الله مجید،^۷ -احادیث معصومین(ع)،^۸</p>
مکالمه	<p>-سلام و احوال‌پرسی، -آشنایی با همدیگر، -خداحافظی، -تعارفات، -در شهرهای زیارتی، -در بازار، - پرسش از جای چیزی یا کسی. آدرس پرسیدن و آدرس دادن، -پرسش از ماهیت چیزی و نحوه پاسخ بدان -پرسش از کیستی و پاسخ به آن و معرفی خود (نام، سن و...) -شیوه تشکر کردن -پرسش از رنگ -- مشاغل و پرسش از شغل^۹</p>	<p>-معرفی افراد به همدیگر -وعده‌های غذایی - پرسش از زمان و پاسخ بدان (اوقات شبانه روز، ماه و...) -پرسش از علت چیزی و پاسخ بدان -پرسش از چگونگی کاری یا چیزی -لوازم شخصی -صفات و حالات و احساسات^{۱۰}</p>	<p>-ساعت‌خوانی، -نحوه درخواست و خواهش کردن، -صحبت درباره مکانی -بازداشتن کسی از کاری</p>

۱. آیات برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه اول متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۲. احادیث برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه اول متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۳. آیات برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه دوم متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۴. احادیث برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه دوم متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۵. با مضمون مشترک در دو زبان فارسی و عربی
۶. مانند موزه، پارک و باغ‌وحش،

۷. آیات برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه سوم متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۸. احادیث برگزیده از نظر واژگانی و ساختاری فراخور آموخته‌های دانش‌آموز پایه سوم متوسطه ۱ می‌باشد و از نظر موضوعی نیز گزینش خواهد شد.
۹. مانند (طبیعی، طالب، مهندس، مدرّس، مؤلّف، عامل = پزشک، دانش‌آموز، مهندس، معلّم، کارمند و کارگر)
۱۰. مانند (بارد و حاز، مسرور و حزین، تعب و نشیطه، قبیح و جمیل، سمین و نحیف، طویل و قصیر، رخیص و غال = سرد و گرم، شاد و غمگین، خسته و سرحال، زشت و زیبا، چاق و لاغر، بلند و کوتاه، گران و ارزان)

جدول وسعت و توالی کتاب‌های عربی دوره دوم متوسطه نیز آماده است؛ ولی از آنجا که تغییراتی دارد، در این سند ذکر نشده است.

یازدهم	دهم	پایه	موضوع
آموزش حداقل ۳۰۰ کلمه و اصطلاح پرکاربرد و تکرار واژگان قبلی	آموزش حداقل ۳۰۰ کلمه و اصطلاح پرکاربرد و تکرار واژگان کتاب های قبلی	واژگان	قواعد
<p>در کتاب انسانی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تکرار آموخته های قواعد چهار کتاب قبلی - شناخت اسم تفضیل، اسم مکان، اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه - اسلوب شرط و ادوات آن - جمله بعد از نکره - اسم معرفه و نکره (دو نوع معرفه: معرفت بآل و علم) - معادل فارسی مضارع التزامی و آینده منفی و ماضی نقلی - معانی افعال ناقصه در کتاب مشترک: - اسم تفضیل و اسم مکان - اسلوب شرط و ادوات آن - جمله بعد از نکره - ترجمه الفعل المضارع (معادل فارسی مضارع التزامی و آینده منفی و ماضی نقلی) - معانی افعال ناقصه 	<p>تکرار آموخته های قواعد سه سال دوره اول متوسطه</p> <ul style="list-style-type: none"> - عددهای اصلی یک تا صد و ترتیبی یکم تا بیستم بدون توجه به قواعد تطبیق عدد و معدود و ویژگی های معدود در کتاب مشترک؛ اما در کتاب انسانی معدود ۱۱ تا ۹۹ که مفرد است و جمع بودن معدود ۳ تا ۱۰ و آمدن واحد و اثنان بعد از معدود آموزش داده شده است. - آشنایی با اشکال افعال در کتاب مشترک در حدی که شناسه او را در فعل هایی مانند خَرَجُوا، تَخَرَّجُوا، اسْتَخْرَجُوا، اَخْرَجُوا بشناسد؛ ولی در رشته انسانی باید نوع باب را تشخیص دهد. همچنین تشخیص فعل لازم از متعدی در رشته انسانی هدف است که در کتاب مشترک نیست. - تشخیص جمله اسمیه و فعلیه و اجزای آنها (فاعل، مفعول، مبتدا، خبر) - تشخیص و ترجمه درست فعل مجهول در کتاب مشترک؛ ولی در کتاب انسانی باید نایب فاعل را نیز بشناسد - در کتاب انسانی شناخت مفهوم مبنی و معرب، و شناخت سه اعراب رفع، نصب و جر در اسم ها - در کتاب انسانی شناخت اعراب صفت و مضاف الیه - شناخت جار و مجرور (در کتاب انسانی تشخیص اعراب نیز هدف است) - شناخت نون وقایه - در کتاب مشترک شناخت اسم فاعل، اسم مفعول و اسم مبالغه 		

موضوع	پایه	دهم	یازدهم
متون		- شعر - متن دینی قرآن و حدیث - متن علمی - متن ادبی - متن تاریخی (تاریخ اسلام، قصص قرآن و ...) - ارزش‌ها و فرهنگ جامعه، - آیات کلام الله مجید، - احادیث معصومین (ع)،	- شعر - متن دینی قرآن و حدیث - متن علمی - متن ادبی - متن تاریخی (تاریخ اسلام، قصص قرآن و ...) - ارزش‌ها و فرهنگ جامعه، - آیات کلام الله مجید، - احادیث معصومین (ع)،
مکالمه		- گفت و گو در فرودگاه، هتل، اداره گذرنامه، سالن بازرسی، تاکسی، مخابرات، داروخانه	گفت و گو در بازار، محیط ورزشی، داروخانه، داروخانه، مطب دکتر

۲.۶. شرح وسعت و توالی مفاهیم در بخش متون و مکالمه

متون کتاب‌های عربی کاربردی، سودمند، مطابق علاقه دانش‌آموز، به‌روز، شاد و امیدبخش است.^۱

دانش‌آموز در بخش مکالمه در سه سال نخست قادر خواهد شد در حدّ رفع نیاز، توانایی سخن گفتن و فهم زبان را حاصل کند. در سه سال دوم این مهارت بیشتر خواهد شد و فرد افزون بر رفع نیازهای اولیه قادر خواهد بود مباحثاتی در زمینه اثبات و یا ردّ مطلبی انجام دهد.

از آنجا که درس عربی در دو رشته ادبیات و علوم انسانی و علوم و معارف اسلامی اختصاصی است، آموزش در این رشته‌ها پیشرفته‌تر خواهد بود و باید دانش‌آموز همان‌گونه که در بخش علمی آموزشی بند پنج و هفت مصوّب دوره متوسطه یک شورای عالی آمده است، بتواند از رسانه‌های ارتباطی برای کسب اطلاعات استفاده کند.

در برنامه درسی عربی نقش صرف مهم‌تر از نحو است. به این دلیل که برای یک

۱. در گزینش متون به شرایط سستی دانش‌آموز توجه می‌گردد. دانش‌آموز دوره متوسطه ۱ فردی شاداب، هیجانی، خیال‌پرداز و بلندپرواز است که در پی پیشرفت و در جست‌وجوی کمالات و موفقیت است و علاقه‌مند به متون علمی و کسب اطلاعات به‌روز و جالب است.

دانش‌آموز ایرانی صرف بیشتر از نحو اهمیت دارد. این نکته در مورد یک دانش‌آموز عرب برعکس است و برای او نحو مهم‌تر است. پاره‌ای از مباحث صرفی و نحوی که در فهم زبان کمتر نقش دارند و بیشتر رنگ و بوی قاعده دارند در سه ساله دوم متوسطه در عربی عمومی تدریس نمی‌شود. مانند: بحث انواع بناء، غیر منصرف، معتلات و مهموز و مضاعف، مستثنی، تمییز. بسیاری از مباحث صرف و نحو در کارگاه ترجمه و با نگاه فهم عبارت و نه با نگاه قاعده‌محوری می‌آید.

۷. روش‌ها و منابع یاددهی - یادگیری

الف) اصول یاددهی - یادگیری

اصول یاددهی - یادگیری براساس رویکرد، اهداف و اصول برنامه تعیین می‌شود؛ اما با عنایت به آنچه در برنامه درسی زبان عربی مدنظر قرار گرفته است. اصول یاددهی - یادگیری به‌گونه‌ای سامان داده می‌شود که:

۱. آموزش به‌صورت فعال و با مشارکت گروهی دانش‌آموزان اجرا شود.
 ۲. چگونه آموختن و چگونه اندیشیدن و چگونه به حل مسئله پرداختن به دانش‌آموز، آموزش داده شود.
 ۳. معلم برای اطمینان یافتن نسبت به اعتبار فرایند یاددهی - یادگیری، علاوه بر ارزشیابی دانش‌آموزان نسبت به ارزشیابی از فعالیت‌های خویش مبادرت کند.
 ۴. آموزش زبان عربی با هدف پرورش مهارت‌های زبانی صورت می‌گیرد. در این میان نقش ترجمه و فهم عبارات و متون برجسته می‌گردد. در سه سال نخست به‌ویژه در پایه اول متوسطه ۱، هدف آن است که دانش‌آموز درست بخواند و معنای فارسی عبارات عربی را بفهمد.
- تذکر بسیار مهم اینک: هر جا سخن از قواعد آمده است؛ قاعده محض مورد نظر نیست بلکه هدف آن است که با مطالعه آن نکته فهم زبان حاصل گردد.
۵. در شیوه‌های نوین آموزش عربی به مهارت خواندن و شنیدار توجه بیشتر می‌گردد.
 ۶. سنجش مهارت‌های زبانی بر این مبنا صورت می‌گیرد: روان‌خوانی، ترجمه عبارات

از عربی به فارسی، یادگیری عبارات و مصطلحات پربسامد و مهمّ زبان عربی برای تقویت مهارت سخن گفتن (به صورت پرسش و پاسخ میان دبیر و دانش‌آموز و یا در میان دانش‌آموزان)، در مورد مهارت نوشتن از آنجا که الفبای فارسی و عربی تقریباً یکی است؛ ارجاع به وجوه تمایز و اختلافات املائی کفایت می‌کند.

ب) شیوه‌ها و فعالیت‌های مناسب یاددهی - یادگیری:

شیوه‌های مناسب یاددهی - یادگیری با توجه به اهداف و رویکردهای برنامه انتخاب و به کار گرفته می‌شود. در این برنامه تنها به اصول کلی شیوه‌های یاددهی - یادگیری اشاره می‌کنیم. برای آشنایی با روش‌ها و الگوهای تدریس باید به منابع تخصصی مراجعه شود. مانند کتاب راهنمای معلّم.

قرائت:

در درس عربی روخوانی جایگاه خاصی دارد. از این رو معلّم باید از توانایی درست‌خوانی و روان‌خوانی برخوردار باشد تا بتواند متناسب با رویکرد اهداف و اصول برنامه، آموزش دهد.

ترجمه:

با توجه به اهمّیت ترجمه در اهداف آموزش زبان عربی، لازم است از الگوها و روش‌های مؤثر برای آموزش ترجمه بهره گرفته شود. گاهی استفاده از زبان فارسی در تفهیم مطالب کارساز است مانند تطبیق انواع فعل در فارسی و عربی. بخش فنّ ترجمه به‌منظور آموزش مفاهیم بنیادین فنون ترجمه، در کتب درسی می‌آید.

قواعد:

کاربردی بودن قواعد به‌عنوان اصلی اساسی باید مورد توجه جدی برنامه‌ریزان، نویسندگان و معلّمان قرار گیرد. در بخش تدریس توجه به کاربرد قواعد در جمله و یافتن شواهد از متن، مورد تأکید است. در این باره بایسته است از تأکید بر حفظ قواعد، پرهیز گردد. اتخاذ الگوی دانش‌آموزمحور، تأکید بر روش‌های اکتشافی و پرسش و پاسخ در این بخش در یادگیری مؤثر است. توجه به آموخته‌های پیشین دانش‌آموزان، پیوند دادن قواعد زبان عربی به دستور زبان فارسی یا انگلیسی و استشهداد به مثال‌های قرآنی و روایی در این حیطة، توصیه می‌شود. بخشی از مباحث

دستوری تأثیر چندانی در دریافت معنی ندارند. از آنجا که رویکرد کتاب‌های جدید عربی بر پایه مهارت‌های چهارگانه زبانی و متن‌محور است؛ قواعد باید خدمتگزار فهم عبارات و متون باشند و فی‌نفسه هدف نیستند.

تمرینات:

پاسخ دادن به تمرینات هر درس نشانگر میزان موفقیت معلّم و دانش‌آموز در فرایند یاددهی - یادگیری است. لذا اتخاذ روش‌های فعال و مشارکتی در انجام تمرینات امری گریزناپذیر است. معلّم در این بخش نقش مصحح را ایفا می‌نماید.

۸. ارزشیابی (مبانی، روش‌ها و ابزارها)

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تحت‌الشعاع اهداف، محتوا و روش‌های یاددهی و یادگیری و یکی از ارکان برنامه درسی و بخشی از فرآیند آموزش است. کشف نقاط قوت و ضعف برنامه درسی، محتوا و فعالیت‌های آموزشی معلّم و دانش‌آموز در گرو اجرای اصولی ارزشیابی است.

اصول حاکم بر ارزشیابی

۱. ارزشیابی در خدمت آموزش باشد.
 ۲. سطوح مختلف یادگیری مدّ نظر قرار گیرد.
 ۳. از تأکید محض بر حفظیات پرهیز شود.
 ۴. به انواع ارزشیابی تشخیصی، مستمر و پایانی به اندازه لازم توجه شود.
 ۵. ارزشیابی مستمر به‌عنوان اصل اساسی در فرآیند یاددهی - یادگیری باشد.
 ۶. ارزشیابی مستمر همچنان در کارنامه دانش‌آموزان جایگاه داشته باشد.
 ۷. در ارزشیابی مستمر از روش‌های کتبی، شفاهی و توصیفی استفاده شود.
 ۸. در ارزشیابی کتبی حتی‌الامکان از دادن عین عبارات کتاب پرهیز شود؛ اما این کار موجب اختلال در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموز نگردد.
 ۹. در به‌کارگیری ابزار ارزشیابی، از پرسش‌های کوتاه‌پاسخ، بلندپاسخ، چندگزینه‌ای، تصحیح‌کردنی، جورچین، وصل‌کردنی و انتخاب‌کردنی استفاده شود.
- ارزشیابی می‌بایست به‌عنوان ابزار مؤثر داوری نسبت به موفقیت یا عدم

موفقیت برنامه مورد توجه قرار گیرد و بدین وسیله نسبت به آسیب شناسی برنامه اقدام گردد. ارزشیابی تنها از دانش آموز نیست بلکه برنامه ریزان درسی را نیز در بر می گیرد. شکست دانش آموز شکست نظام درسی نیز قلمداد می شود.

انواع الگوهای ارزشیابی:

در ارزشیابی ضرورت دارد از الگوهای تشخیصی، مستمر و پایانی بهره گرفته شود.

الف) ارزشیابی تشخیصی:

۱. در ترجمه متون از آموخته های قبلی دانش آموزان ارزشیابی شفاهی و یا کتبی کوتاه پاسخ به عمل آید.
۲. در بخش قواعد و تمرینات از آگاهی دانش آموزان نسبت به قواعد پیش نیاز و نیز آگاهی آنان نسبت به دستور زبان فارسی ارزشیابی تشخیصی به عمل آید.

ب) ارزشیابی مستمر:

۱. قرائت و پاسخ به پرسش های شفاهی
 ۲. ترجمه عربی به فارسی (فارسی به عربی باید بسیار ساده باشد).
 ۳. درک مطلب
 ۴. قواعد (از حفظیات و تعاریف خودداری شود. کاربرد مهم است).
 ۵. فعالیت های فوق برنامه، حل کتاب کار، پژوهش، وبلاگ نویسی
- توصیه هایی در این خصوص:

۱. قرائت

- به کیفیت خواندن عبارات خبری، استفهامی، تعجبی، ندائی توجه شود.

۲. ترجمه

- ارزشیابی در زمینه ترجمه باید متنوع باشد. (متضاد، مترادف، کلمه ناهم انگ، ترجمه کلمات زیرخطدار در جمله، ترجمه ناقص و...)
- معیار ترجمه صحیح، عبارت است از پایبندی به خود عبارت و کم و زیاد نکردن جمله (مگر در مواقع ضروری)
- تعریب برخی از جملات ساده و نیز برگردان واژه ها و ترکیب های فارسی به

عربی به منظور تثبیت یادگیری در سه سال دوم متوسطه به‌ویژه در دو رشته علوم و معارف اسلامی و ادبیات و علوم انسانی، قابل اجراست.

۳. درک مطلب

● به‌منظور اجتناب از حفظ ترجمه متون و تمرینات کتاب، لازم است سؤالاتی از عبارات خوانده شده از دانش‌آموزان پرسیده شود تا مقدار توانایی آنان در درک مفاهیم به‌صورتی دقیق‌تر مورد ارزشیابی قرار گیرد؛ اما بهتر و منطقی‌تر است که متنی بیرون از کتاب داده شود. این کار دشوار است و باید طراح به واژه‌های خوانده شده در کتاب‌های درسی احاطه داشته باشد و اگر ناچار شد واژه‌های ناآشنا را استفاده کند، در پاورقی به معنایش اشاره کند. درک مطلب حداقل ۲ نمره دارد. در این بخش همه سؤالات مطروحه باید در فضای درک مطلب باشد. طراحی یک درک مطلب خوب، هنرنمایی و توانایی طراح را نشان می‌دهد. باید متن حداقل چهار سطر و به‌گونه‌ای باشد که بتوان از کلمات پرسشی متنوعی در طراحی سؤالات بهره برد.

● در هنگام خواندن متن، با طرح سؤالاتی پیرامون کلمات هم‌خانواده، مترادف و متضاد که احتمالاً دانش‌آموزان آن‌ها را در مراحل پیشین خوانده‌اند، می‌توان از مقدار توانایی آنان به شکل بهتر و دقیق‌تر ارزشیابی به عمل آورد.

● معلم از عباراتی که دانش‌آموز خوانده، پرسش‌هایی طرح می‌کند و از او به عربی پاسخ می‌خواهد. به‌کارگیری این روش و روش‌های مشابه مانع حفظ کردن مطالب و انتقال طوطی‌وار آن‌ها می‌شود.

● با اعمال تغییرات در متن یا عبارتی که دانش‌آموز خوانده و سپس پرسش‌هایی در این زمینه، می‌توان مقدار توانایی دانش‌آموز را در حیطه درک مطلب بهتر ارزیابی نمود.

۴. قواعد

● مثال‌هایی که در تدریس قواعد به‌کار می‌رود بهتر است برگرفته از متون تدریس شده کتاب درسی و حاوی بار ارزشی باشند. استفاده از مثال‌های کلیشه‌ای توصیه نمی‌شود.

ج) ارزشیابی پایانی:

● نتیجه این ارزشیابی در کنار ارزشیابی مستمر، نتیجه کار دانش‌آموز

را تعیین می‌کند.

● در مورد نحوه اجرای ارزشیابی مرحله پایانی، به موارد مندرج در اصول حاکم بر ارزشیابی توجه شود.

روش‌ها و ابزارهای ارزشیابی

● ارزشیابی دروس عربی به دو روش کتبی و شفاهی صورت می‌گیرد.

اجرای این دو روش در بخش ترجمه، قواعد و تمرینات میسر است اما ارزشیابی دانش‌آموزان در بخش قرائت، به دلیل ماهیت آن، جز به روش شفاهی انجام‌شدنی نیست. در ارزشیابی مستمر انجام ارزشیابی شفاهی، افزون بر روش مشاهده در طول فرایند مورد تأکید است.

● سؤال‌های کوتاه‌پاسخ، بلندپاسخ، تکمیل‌کردنی، چندگزینه‌ای، وصل‌کردنی، جورچین و انتخاب‌کردنی از جمله ابزارهای کارآمد در ارزشیابی درس عربی است. تجربه نشان داده‌است که نمونه سؤال کتاب‌های کار میان مدارس الگو می‌شود. از این‌رو مدیران انتشارات باید به این امر مهم توجه کنند و در گزینش مؤلفان حساس‌تر و دقیق‌تر باشند.

شاکله اصلی طرح سؤال باید طبق مصوبه دفتر تألیف باشد. در طرح سؤالات امتحانی باید از شیوه‌های معماگونه‌ای که در سال‌های اخیر به تقلید ناروا از کنکور رایج شده و مسیر آموزش عربی را به انحراف کشانده است، دوری نمود.

بهره‌گیری از آخرین یافته‌های شیوه‌های نوین و سودمند طراحی سؤال، باید در دستور کار انتشارات باشد.

صلاحیت‌های حرفه‌ای تهیه‌کنندگان کتاب‌ها و وسایل کمک‌آموزشی

صلاحیت‌های عمومی:

- متخلق به اخلاق اسلامی برای برعهده گرفتن رسالت خطیر پرورش و آموزش؛
- آشنا با فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی؛
- آشنا با برنامه درسی عربی؛
- دارای مهارت‌های لازم در زمینه کامپیوتر و اینترنت؛

- آشنا با روان‌شناسی تربیتی و روان‌شناسی یادگیری؛
- دارای تجربه تدریس در مدارس.

صلاحیت‌های تخصصی:

- دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی در رشته‌های زبان و ادبیات عرب، دینی و عربی، مترجمی عربی و الهیات و معارف اسلامی (ترجیحاً رشته‌های دبیری و تربیت معلم).
- طی دوره روش تدریس کتاب‌های عربی جدیدالتألیف.

تعاریف انواع کتاب‌ها و منابع آموزشی و تربیتی (غیردرسی)

این کتاب‌ها و منابع به دو دسته کتاب‌ها و منابع کمک‌آموزشی و کتاب‌های کمک‌درسی تقسیم می‌شوند و هر یک دارای زیر مجموعه مخصوص به خود می‌باشد:

۱. **تعریف کتاب‌ها و منابع کمک‌آموزشی:** کتاب‌ها و منابعی هستند که با هدف ایجاد انگیزه، افزایش دانش و سواد علمی و توسعه یادگیری به منظور ارتقای شایستگی‌های لازم در دو بعد فردی و اجتماعی تهیه و تنظیم می‌شوند و الزاماً به برنامه‌های درسی دوره تحصیلی وابسته نیستند و شامل کتاب‌ها و منابع تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی) و کتاب‌های حمایتی می‌شوند:

۱.۱. **تعریف کتاب‌ها و منابع تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی):** کتاب‌ها و منابعی برای دانش‌آموزان هستند که در گستره‌ای وسیع‌تر نسبت به کتاب‌های درسی، به تدارک فرصت‌ها و موقعیت‌های یادگیری می‌پردازند.

۱.۱.۱. **تعریف کتاب‌های تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی):** کتاب‌هایی که در گستره وسیع‌تر از چارچوب برنامه درسی به ارائه اطلاعات برای دانش‌آموزان می‌پردازند. انگیزه تألیف این کتاب‌ها، تولید یک اثر آموزشی خودآموز با استفاده از قالب‌های گوناگون و متنوع است. کتاب‌های تاریخچه علوم مختلف و کتاب‌هایی که دایره‌ی اطلاعات دانش‌آموز را تکمیل می‌کنند و یا توسعه می‌بخشند، در این حوزه قرار می‌گیرند.

۲.۱.۱. **تعریف کتاب‌های جنبی و سرگرمی:** کتاب‌هایی که به یاری آن‌ها

مخاطبین با جنبه‌های متفاوت حوزه‌های یادگیری، که در برنامه‌ی درسی فرصت‌های کمتری برای بروز و ظهور داشته‌اند، آشنا و علاقه‌مند می‌شوند و شگفتی‌ها و زیبایی‌های آن را مشاهده و تجربه می‌کنند. همچنین با تاریخ کشف، بسط و گسترش مباحث متنوع آن حوزه آشنا می‌شوند. این کتاب‌ها، مستقل از کتاب‌های درسی هستند و در صورت تغییر و تحول برنامه‌ی درسی موجودیت خود را حفظ می‌کنند. اغلب این کتاب‌ها با استفاده از فن‌آوری‌های گوناگون به پرورش مهارت‌ها در قالب بازی و سرگرمی می‌پردازند.

۳.۱.۱. تعریف کتاب‌های مرجع: کتاب‌هایی هستند که معمولاً توسط متخصصان موضوعی با هدف ارائه اطلاعات (حقایق علمی، تحلیل حقایق) نگاشته می‌شوند. حقایق علمی عبارتند از آنچه درستی آن‌ها ثابت شده یا قابل اثبات است و متن تحلیلی شامل تفسیر یا تحلیل این اطلاعات و حقایق است.

۴.۱.۱. تعریف پوستر: نمایه‌های چاپی یک رویه‌ای که با استفاده از کلمات، اعداد، تصاویر و غیره، ایده‌ها و اطلاعات مختلفی از یک موضوع را به مخاطب ارائه می‌کند؛ تا به سرعت بین مفاهیم و اطلاعات ارتباط برقرار نماید.

۲.۱. تعریف کتاب‌های حمایتی: کتاب‌هایی که به منظور ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی معلمان و کارشناسان و همچنین آگاهی والدین و همراهی آن‌ها با اهداف آموزش تولید می‌شوند.

۱.۲.۱. تعریف کتاب‌های حمایتی معلم: کتاب‌هایی که به رشد مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و کارشناسان در آموزش حوزه‌های یادگیری و تدریس در چارچوب اهداف برنامه درسی توجه خاصی دارند و زمینه ارتقای دانش و مهارت‌های معلمان و کارشناسان را فراهم می‌نماید. تولید این کتاب‌ها با توجه به نقش محوری معلمان در راهنمایی و آموزش دانش‌آموزان ضروری به نظر می‌رسد.

۲.۲.۱. تعریف کتاب‌های حمایتی والدین: کتاب‌هایی که والدین را با اهداف و روش‌های آموزش به منظور همراهی با فعالیت‌های آموزشی در مدرسه آشنا می‌کنند. باید توجه داشت که هدف این نوع کتاب‌ها سپردن بخشی یا تمام فرآیند آموزش به عهده‌ی والدین نیست، بلکه قصد آن ایجاد فرصت تعامل والدین با

کودکان از طریق شناساندن بایدها و نبایدهای آموزشی در محیط خارج از مدرسه است.

۳.۱. کتاب‌های فن آوری: کتاب‌هایی که با گسترش سواد علمی و فناوری، کاربرد فن آوری در آموزش را بیان می‌کنند. همچنین از طریق آشنا نمودن مخاطبین با محیط‌ها و ابزار فن آوری، امکان به کارگیری این فناوری‌ها را در جهت رشد و توسعه یادگیری فراهم می‌کنند. دانش‌آموزان، معلمان و متصدیان کارگاه‌های رایانه و غیره در مدارس، مخاطبین این دسته از کتاب‌ها می‌باشند.

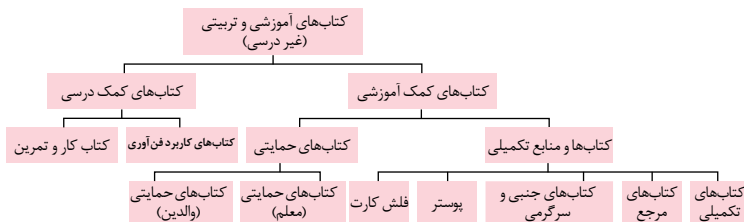
۲. تعریف کتاب‌های کمک‌درسی: کتاب‌هایی هستند که به منظور تسهیل، تثبیت و تعمیق مفاهیم، مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی در جهت اهداف برنامه‌ها و کتاب‌های درسی مرتبط تولید می‌شوند؛ مانند کتاب‌های کار و کتاب‌های تمرین

۱.۲. تعریف کتاب‌های کار: این نوع کتاب‌ها شامل مجموعه‌ای از فرصت‌های یادگیری هستند که در قلمرو مفاهیم، مهارت‌های اساسی و ایده‌های کلیدی از برنامه درسی برگرفته شده‌اند و هدف آن‌ها توسعه صلاحیت‌های لازم است.

۲.۲. تعریف کتاب‌های تمرین: کتاب‌هایی که با تکرار فرصت‌های یادگیری، موجب تثبیت و توسعه یادگیری دانش‌آموزان می‌شوند و مبتنی بر سرفصل‌های کتاب درسی است.

لازم به ذکر است، کتاب‌هایی که به حل مستقیم تمرین‌های کتاب‌های درسی می‌پردازند، هیچ جایگاهی در میان کتاب‌های کمک‌درسی نخواهند داشت.

چارت انواع کتاب‌های آموزشی و تربیتی (غیردرسی)

معیارها و استانداردهای عمومی منابع آموزشی و تربیتی

معیارها و استانداردهای عمومی

در مصوبه ۸۲۸ شورای عالی آموزش و پرورش ۱۳ معیار و استاندارد عمومی زیر معرفی شده‌اند:

۱. خلاقیت و نوآوری
۲. رعایت قواعد زبان و خط فارسی
۳. سهولت به کارگیری
۴. صحت و دقت علمی
۵. تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی
۶. رعایت و ترویج ارزشهای دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی ایرانی
۷. تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد
۸. به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان
۹. سادگی و روانی محتوا
۱۰. سازماندهی مناسب محتوا
۱۱. توجه به متون علمی تمدن اسلامی ایرانی
۱۲. رعایت اصول بهداشتی و ایمنی
۱۳. جذابیت شکلی و ظاهری

تعاریف مفهومی و عملیاتی معیارها و استانداردهای عمومی

۱. خلاقیت و نوآوری

خلاقیت عبارت است از تولید ایده‌ها و محصولات نو به شیوه‌ای متفاوت و یا حل یک مسئله به شیوه نوین، خلاقیت همراه با به کارگیری فرایندهای منطقی در حل مسئله از جمله: درک مشکل یا مسئله، به کارگیری حواس، گردآوری، بررسی اطلاعات مورد نیاز، کاوشگری، حدس زدن و فرضیه‌سازی در مورد پاسخ‌ها، ارزیابی و آزمون فرضیه‌ها و حدس‌ها، اصلاح و ارزیابی مجدد آن‌ها و بالاخره ارائه نتایج و خلق چیزهای نو. نوآوری، فرایند ایجاد یک فکر و چیزهای نو است که منجر به خلاقیت می‌شود.

۲. رعایت قواعد زبان و خط فارسی

اشاره به رعایت ضوابط دستوری، و قواعد کلی در گفتار و نوشتن مطالب با استفاده از خط و زبان فارسی معیار، توسط مؤلفان و مترجمان دارد. این قواعد توسط فرهنگستان زبان ایران تعیین می‌شوند. به کارگیری این قواعد از بروز ناهماهنگی و اختلاف در ساختار کلمات و جملات (ترکیب واژه‌ها، تجزیه واژگان و ترکیب واژگان) و پیدایش رسم الخط‌های مختلف جلوگیری می‌کند.

۳. سهولت به کارگیری

منظور از سهولت به کارگیری اشاره به امکان استفاده آسان از منابع و مواد آموزشی اعم از مکتوب و یا غیرمکتوب (دیداری و شنیداری) در موقعیت‌های زندگی واقعی دارد. در صورتی که مخاطب استفاده از منابع آموزشی را راحت بداند و احساس کند که به یادگیری و حل مشکلات یادگیری او کمک می‌کند، در به کارگیری آن نیز ترغیب می‌شود. توانایی پاسخگویی یک ماده آموزشی به یکی از نیازهای مخاطب نیز از جمله عواملی است که رغبت مخاطب را به استفاده از آن جلب می‌کند.

۴. صحت و دقت علمی

معیار صحت و دقت علمی، به انطباق محتوا با آخرین یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی، نظریات جدید، توافق و تفاهم صاحب نظران بر روی موضوع و نبود تناقض در بیان آراء و گفته‌ها اشاره دارد.

۵. تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و

رشته تحصیلی

منظور ارتباط و تناسب مواد آموزشی با مؤلفه‌های اسناد بالادستی نظیر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و به ویژه سند برنامه درسی ملی و عناصر راهنمای حوزه‌های تربیت و یادگیری یازده گانه (در دوره‌های تحصیلی) است.

۶. رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی -

ایرانی

به ترجیحات برگرفته از قرآن و سنت پیامبر(ص)، معارف اسلامی، هنجارهای ارزشی اجتماعی مردم ایران است که از فرهنگ مشترک مردم ایران نظیر آداب و رسوم، باورها و عقاید، تجربیات، خرده فرهنگ‌های مردم ایران برگرفته شده اشاره

دارد. این ارزش‌ها معمولاً در اسناد بالادستی از جمله سند مهندسی فرهنگی (فصل دوم- ارزش‌ها)، نقشه علمی کشوری (فصل اول)، سند تحول بنیادین (فصل دوم بنیانه ارزش‌ها) و مبانی سند برنامه درسی ملی (بخش پیوست سند) تعیین شده است.

۷. تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد

به نیازهای مختلف کودکان و نوجوانان در انتخاب مواد آموزشی و با عنایت به تحولات رشدی و نظام به هم‌پیوسته و یکپارچه شخصیت دانش‌آموز که متشکل از خرده‌نظام‌های شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و تجارب عملکردی او در دوره‌های مختلف سنی اشاره دارد. (مبانی روان‌شناختی سند برنامه درسی ملی)

۸. به‌روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان

به طراحی، تولید و انتخاب محتوای آموزشی با توجه به یافته‌ها، کشفیات، نظریات جدید، منابع علمی و فناوری روز اشاره دارد. در عین حال مواد آموزشی نیازهای آینده کودکان و نوجوانان را نیز مورد توجه قرار داده است.

۹. سادگی و روانی محتوا

به معیارهایی در انتخاب محتوای مواد آموزشی توسط طراح، مؤلف و یا تولیدکننده اشاره دارد که موجب می‌شود مطالب آموزشی برای اکثریت دانش‌آموزان در گروه سنی مربوطه قابل درک باشد. از ویژگی‌ها و بایسته‌های متن آموزشی، ساده بودن و تناسب داشتن محتوا با درک و فهم مخاطب است.

۱۰. سازمان‌دهی مناسب محتوا

سازمان‌دهی محتوا به شیوه‌ای گفته می‌شود که طی آن بین اجزاء و عناصر محتوایی یک بسته آموزشی و یا مواد و رسانه آموزشی و تربیتی از نظر طولی و عرضی ارتباط معنی‌دار برقرار شود، به گونه‌ای که علاوه بر انسجام منطقی و سهولت در یادگیری، همزمان با تداوم محتوا و رشد سنی فراگیر عمق و پیچیدگی مطلب بیشتر شود و شامل دو فرایند متفاوت است، نخست تصمیم‌گیری درباره چگونگی عرضه مواد و نظم واحدهای درسی و دوم توجه به توالی است که برحسب آن مطالب درسی در کلاس عرضه می‌شود. در سازمان‌دهی مواد آموزشی توجه به ارتباط طولی محتوای مواد آموزشی (رعایت اصل توالی، مداومت و فزاینده‌گی) و ارتباط

عرضی محتوای مواد آموزشی با یکدیگر (از طریق برقراری ارتباط موازی، همجوشی رشته‌ای و یا سازمان‌دهی به‌صورت بین رشته‌ای از طریق سازمان‌دهی رشته‌های وسیع و یا روش تحقیق در موضوعات بین‌رشته‌ای) ضروری است.

۱۱. توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی

به معرفی آثار مادی و معنوی ایرانیان و مسلمانان در مواد آموزشی مختلف اشاره دارد. آثار علمی و فرهنگی بخش نرم‌افزاری یک تمدن و آثار ساختمانی بخش سخت‌افزاری یک تمدن را تشکیل می‌دهد. توجه به این آثار و معرفی آن‌ها در مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی از اهمیت فراوانی برخوردار است.

۱۲. رعایت اصول بهداشتی و ایمنی

رعایت ملاحظات بهداشتی و ایمنی مانند استفاده از مواد اولیه سالم، سبک، بی‌خطر، با کیفیت و مقاوم در ساخت محصولات آموزشی موجب می‌شود که به فرد و محیط‌زیست آسیبی وارد نشود، و از طرفی بهداشت روانی مصرف‌کننده به خاطر زیبایی و یا قیمت معقول آن محصول نیز حفظ شود. در تهیه کتاب‌های آموزشی توجه به ملاحظات بهداشتی نیازمند استفاده از کاغذهای مرغوب به جای کاغذهای بازیافتی است. همچنین رنگ کاغذ نباید کاملاً شفاف باشد و یا وزن کتاب و ماده آموزشی سنگین باشد.

۱۳. جذابیت شکلی و ظاهری

توجه به خصوصیات ظاهری در طراحی و ساخت مواد آموزشی و تربیتی موجب می‌شود که کودکان، نوجوانان و یا معلمان و والدین با دیدن آن، به استفاده از ماده آموزشی علاقمند شوند.

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» کتاب‌ها

و منابع آموزشی - تربیتی زبان عربی

توضیحات	امتیاز اخذ شده	حداکثر امتیاز	معیارها و سنجه‌ها
● خلاقیت و نوآوری:			
		۸	۱. زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.
			۲. تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.
			۳. خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.
			۴. موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.
			۵. محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.
● رعایت قواعد زبان و خط فارسی:			
		۶	۶. قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.
			۷. قواعد کلی و عمومی در نوشتن املا صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.
			۸. به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.
● سهولت به کارگیری:			
		۶	۹. طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.

توضیحات	امتیاز اخذ شده	حداکثر امتیاز	معیارها و سنجه‌ها
● صحت و دقت علمی:			
		۶	۱۰. محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.
			۱۱. محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی			
		۸	۱۲. با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.
			۱۳. به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.
			۱۴. به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:			
		۶	۱۵. ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.
			۱۶. به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:			
		۸	۱۷. به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.
			۱۸. به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:			
		۴	۱۹. در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.
			۲۰. در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.

توضیحات	امتیاز اخذ شده	حداکثر امتیاز	معیارها و سنجه‌ها
● سادگی و روانی محتوا:			
		۵	۲۱. از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.
			۲۲. از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.
● سازماندهی مناسب محتوا:			
		۶	۲۳. محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.
			۲۴. محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.
			۲۵. محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.
			۲۶. شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:			
		۵	۲۷. محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.
			۲۸. محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:			
		۶	۲۹. در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.
● جذابیت شکلی و ظاهری:			
		۶	۳۰. استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.
			۳۱. موازن تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.
			۳۲. از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.
		۸۰	جمع کل

معیارها و استانداردهای اختصاصی کتاب‌ها

و منابع آموزشی - تربیتی زبان عربی

الف. ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک»
همه منابع آموزشی - تربیتی (به جز کتاب‌های مرجع،
کتاب‌های والدین، پوستر و فلش کارت) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱.	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲.	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
۲. توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۱.	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۲.	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاق توجه شده است.	۲		
۳. برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۱.	متون و عبارات‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		
۴. تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوای کتاب، با میزان درک و فهم مخاطب				
۱.	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۲.	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
۵. توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطب در فرایند یادگیری				
۱.	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۲.	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		

الف. ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» همه منابع آموزشی - تربیتی
(به جز کتاب‌های مرجع، کتاب‌های والدین، پوستر و فلش کارت) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۶. فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱.	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۲.	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
۷. تناسب ساختار ظاهری کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱.	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پر معناست.	۲		
۲.	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۳.	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		
۸. بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱.	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۲.	رسم الخطّ مصوّب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۳.	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوّب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		
۹. استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱.	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۲.	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۳.	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است	۲		
۴.	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		

الف. ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» همه منابع آموزشی - تربیتی
(به جز کتاب‌های مرجع، کتاب‌های والدین، پوستر و فلش کارت) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱۰. تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطب				
۱.	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲.	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
۱۱. رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۱.	با ذکر منابع و مآخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۲.	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیپا ارائه شده است.	۲		

جمع: ۵۵

ب. ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»

هریک از انواع کتاب‌های آموزشی - تربیتی زبان عربی

ب. ۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های کمک آموزشی زبان عربی

ب. ۱.۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های تکمیلی

دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	همسو با اصول و اهداف برنامه درسی زبان عربی است.	۵		
۲.	در راستای تقویت و اشاعه اهداف برنامه درسی زبان عربی است.	۵		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	محتوای کتاب از منطق و پیوستگی لازم برخوردار است.	۲		
۳. ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطب				
۱.	محتوای کتاب جذاب و متنوع است.	۳		
۲.	محتوا، مخاطب را علاقه‌مند به یادگیری زبان عربی می‌سازد.	۳		
۴. کمک به رشد و توسعه علمی مخاطب				
۱.	مهارت ترجمه تقویت شده است.	۳		
۲.	به مهارت فراگیر در واژه‌شناسی و کاربرد واژگان کمک کرده است.	۳		
۳.	ساختار به کار رفته در کتاب به فهم متن کمک می‌کند و در راستای اهداف کتاب‌های نونگاشت است.	۳		
۴.	به مهارت زبانی آموزش مکالمه مخاطب کمک می‌کند.	۳		
۵. ارائه تعمیم‌ها، مفاهیم و واقعیت‌ها به صورت مستدل				
۱.	ساختارهای آموزشی در موقعیت‌های همانند تعمیم داده شده است.	۲		
۲.	مهارت‌های زبانی مانند مکالمه در موقعیت‌های مشابه آورده شده است.	۲		
۶. توجه به نیازهای اختصاصی مخاطب				
۱.	به نیاز فراگیر در یادگیری قرآن و متون دینی توجه شده است.	۲		
۲.	به نیاز مخاطب در فهم متون ادب فارسی توجه شده است.	۲		

ب. ۱.۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۷. افزایش گیرایی مطالب با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۱.	از متون نظم در حدّ ساختار و واژگان کتاب استفاده بهینه شده است.	۲		
۲.	از متونی جَدّاب مانند «آیا میدانید که، داستان، لطیفه، شعر و نمایشنامه» استفاده شده است.	۳		
۸. خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۱.	در طرّاحی عبارات و متون نوآوری وجود دارد.	۳		
۲.	در شیوه‌های آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی خلاقیت هست.	۲		
۳.	موضوع و محتوای کتاب تکراری نیست، و اگر در بازار کتاب مشابه دارد و تکراری است، تفاوت آشکار با سایر کتاب‌ها در موضوع دارد.	۵		
۹. برخورداری از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه، برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطبان				
۱.	از تصاویر جَدّاب، باکیفیت و دارای هدف آموزشی استفاده شده است.	۳		
۲.	از نمودار، جدول و اینفوگراف بهره گرفته شده است.	۳		
۱۰. تقویت علاقه مخاطبان نسبت به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۱.	محتوا مخاطب را به پژوهش و مطالعه بیشتر ترغیب می‌کند.	۳		
۱۱. معرفی منابع تألیف یا ترجمه کتاب و منابعی برای مطالعه بیشتر				
۱.	منابع تخصصی در حوزه مهارت‌های چهارگانه زبانی معرفی شده‌اند.	۲		
۲.	منابع تهیه محتوای کتاب به خوبی معرفی شده‌اند.	۱		

جمع: ۶۵

ب. ۲، ۱، ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»
کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. حاوی اطلاعات نوین برای گسترش دانش معلمان و کارشناسان				
۱.	مباحث تخصصی زبان و ادبیات عربی مانند صرف و نحو، بلاغت و فقه‌اللغه را با طرحی نو بیان کرده است.	۶		
۲.	اطلاعات نوین و به روز در آموزش زبان عربی مطرح نموده است.	۶		
۲. بیان محتوا با روش‌های تازه و جذاب				
۱.	مباحث زبان عربی را در قالب و طرحی نو و ابتکاری بیان کرده است.	۵		
۲.	در عین به روز بودن، به متون کهن نیز توجه کرده و یا متون کهن را به شیوه‌های نوین برای مخاطبین ارائه کرده است.	۵		
۳.	اطلاعات جدید در شیوه تدریس دبیر تأثیرگذار است.	۵		
۳. تقویت شایستگی‌ها و مهارت‌های نوین حرفه‌ای، تربیتی و تخصصی مخاطبان				
۱.	مهارت شناخت مفردات، ترجمه و مکالمه مخاطب را افزایش داده است.	۵		
۲.	شایستگی مخاطب را در تدریس، ارزشیابی و کلاس‌داری تقویت کرده است.	۵		
۳.	کتاب توانایی تغییر نگرش مخاطب و اصلاح دیدگاه آموزشی او را دارد.	۵		
۴. ارائه مطالعات ملی و جهانی در توسعه مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی				
۱.	با استناد به پژوهش‌های محلی، منطقه‌ای و کشوری مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی مخاطب را در زبان آموزی افزایش داده است.	۲		
۲.	با استناد به پژوهش‌های جهانی مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی مخاطب را در زبان آموزی افزایش داده است.	۲		

ب. ۲.۱.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۵. ارائه یافته‌های جدید روشی در تدریس در کشورهای گوناگون جهان برای مقایسه تطبیقی آن‌ها با ایران				
۱.	از نتایج یافته‌های نوین آموزش زبان خارجی در جهان برای اصلاح روش تدریس عربی در ایران استفاده کرده است.	۳		
۶. ارائه یافته‌های جدید روشی در برنامه‌ریزی دروس، با ذکر نمونه‌هایی از کشورهای جهان، برای مقایسه تطبیقی آن‌ها با ایران				
۱.	یافته‌های نوین برنامه‌ریزی درسی آموزش زبان خارجی سایر کشورها را با برنامه‌ریزی درسی آموزش عربی در ایران مقایسه کرده است.	۲		
۷. ارائه مهارت‌ها و تمرین‌هایی قابل انطباق با محیط یادگیری و کتاب‌های درسی کشور				
۱.	عبارات، متون و تمرینات، مناسب رویکرد برنامه درسی عربی و شیوه متن محوری است.	۲		
۸. افزایش توانمندی‌های معلمان در زمینه طراحی موقعیت‌ها و فعالیت‌های کلاسی برای دانش‌آموزان				
۱.	سبب افزایش توانایی‌های معلمان در طراحی موقعیت‌های یادگیری شده است.	۲		
۹. درم تبیدگی محتوای آن‌ها با مسائل جامعه امروز، زندگی فردی دانش‌آموزان و فناوری‌های نوین				
۱.	محتوای متون و عبارات به تناسب از متون کهن و جدید هستند.	۲		
۲.	محتوای متون و عبارات در زندگی مخاطب تأثیرگذار هستند.	۲		
۳.	محتوای متون و عبارات با استفاده از یافته‌های علم روز و فناوری هستند.	۲		
۱۰. تشریح، تفسیر و تبیین برنامه‌های درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری برای مخاطبان				
۱.	برنامه درسی حوزه تربیتی و یادگیری عربی را شرح و تبیین کرده است.	۲		
۲.	با اهداف بسته آموزشی دوره تحصیلی، هماهنگی و همسویی دارد.	۲		

جمع: ۶۵

ب. ۱، ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»

کتاب‌های کمک‌درسی زبان عربی

ب. ۱، ۲، ۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. فراهم کردن فرصت شکوفایی فطرت و استعداد‌های دانش‌آموزان				
۱.	برای شکوفایی توانمندی‌ها و استعداد‌های دانش‌آموزان فرصت مناسب را فراهم کرده است.	۳		
۲.	توانایی شکوفا ساختن سرشت زبان‌آموزی مخاطب را دارد.	۴		
۲. بوجود آوردن فرصت کاربرد یافته‌های علوم گوناگون در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموز				
۱.	متون و عبارات در تقویت دانش و مهارت زبانی مخاطب مؤثر است.	۴		
۲.	محتوای کتاب در زندگی دانش‌آموز کاربرد دارد.	۴		
۳. تعمیق درک دانش‌آموز در ارتباط با مطالب کتاب درسی و برنامه درسی				
۱.	محتوا موجب تثبیت آموخته‌ها شده است.	۳		
۲.	درک دانش‌آموزان را در ارتباط با کتاب و برنامه درسی عربی تعمیق بخشیده است.	۳		
۴. پرورش مهارت‌های لازم و مرتبط با کتاب‌های درسی				
۱.	مهارت ترجمه از عربی به فارسی را تقویت کرده است.	۳		
۲.	مهارت مکالمه را تقویت کرده است.	۳		
۳.	در واژه‌شناسی و کاربرد واژگان موجب تثبیت و تعمیق آموخته‌هاست.	۳		
۴.	توانایی درک مطلب را افزایش داده است.	۳		
۵.	قواعد را در خدمت فهم متن قرار داده است.	۳		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۵. فراهم کردن زمینه استحكام و استمرار فرايند يادگيري دانش آموزان				
۱.	تمرین بخش واژگان، فرآیند یادگیری را استمرار داده است.	۲		
۲.	تمرینات بخش قواعد مطابق اهداف کتاب درسی هستند.	۲		
۳.	فعالیت‌های بخش مکالمه مفید، مؤثر و کاربردی هستند.	۲		
۴.	تمرینات بخش درک مطلب کاربردی و مناسب هستند.	۲		
۵.	فعالیت‌های بخش مهارت‌های زبانی ترجمه، مطابق رویکرد هستند.	۲		
۶. فراهم کردن و ارائه موقعیت‌ها و فعالیت‌های یادگیری و مهارت‌های متنوع و فراتر از کتاب درسی				
۱.	متون و عبارات فراتر از کتاب ولی در چارچوب واژگان و ساختار آموزشی کتاب درسی هستند.	۲		
۲.	متون و عبارات کتاب متنوع‌اند و از متون و عبارات تکراری و کلیشه‌ای استفاده نشده است.	۲		
۳.	در نگارش محتوا نوآوری و خلاقیت وجود دارد.	۲		
۴.	جدول، نمودار یا اینفوگراف دارد.	۱		
۷. فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۱.	فعالیت گروهی تنظیم شده است.	۲		
۲.	فعالیت‌های متناسب با کار گروهی و ایفای نقش دارد.	۲		
۸. بسط و توسعه فعالیت‌های یادگیری دانش آموزان در محیط متنوع محل زندگی آن‌ها				
۱.	آموخته‌ها در زندگی فردی دانش آموز و در محیط‌های متنوع مؤثر است.	۲		
۲.	آموخته‌های زبانی در فهم عبارت و متن سودمند است.	۲		
۳.	قدرت تقویت فعالیت‌های یادگیری فراگیر را در مکالمه دارد.	۲		

ب. ۱.۲.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۹. فراهم کردن شایستگی‌های پایه در مخاطبان از طریق طرّاحی موقعیت‌های آموزشی و تربیتی مناسب				
۱.	محتوای کتاب با سازمان‌دهی و طرّاحی موقعیت‌های آموزشی و تربیتی مناسب شایستگی‌های پایه را تقویت نموده است.	۲		

جمع: ۶۵

ب. ۱.۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»

کتاب‌های کاربرد فن آوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	با اهداف برنامه درسی عربی همسویی دارد.	۲		
۲.	موجب تقویت و گسترش برنامه درسی عربی می‌شود.	۳		
۳.	به مصادیق به‌کارگیری فن آوری در برنامه درسی دوره، توجه شده است.	۳		
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	در محتوای هر فصل، پیوستگی و انسجام موضوعی وجود دارد.	۲		
۲.	پیش‌نیازهای مفهومی رعایت شده است.	۴		
۳. ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطب				
۱.	از طریق ارائه سوالات چالش‌برانگیز، کنجکاوی مخاطبان را برمی‌انگیزد.	۲		
۲.	موجب تقویت مهارت‌های چهارگانه زبانی می‌شود.	۲		

ب. ۳.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های کاربرد فن آوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۴. کمک به رشد و توسعه علمی مخاطب				
۱.	فرایند یادگیری و پرورش مهارت‌های چهارگانه را آسان می‌سازد.	۴		
۲.	محتوا به روز است.	۳		
۳.	برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های مطرح شده بدون ارائه پاسخ‌های فوری، راهنمایی‌های مناسب ارائه شده است.	۴		
۵. توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۱.	تناسب تمرین‌ها و فعالیت‌ها با سطح علمی مخاطب،	۳		
۲.	اصطلاحات و واژگان متناسب با زبان مخاطب، به کار گرفته شده است.	۳		
۳.	محتوا به کنجکاوی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های مخاطب پاسخ می‌دهد.	۴		
۶. افزایش گیرایی مطالب با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۱.	قالب فعال دارد.	۴		
۲.	فرصت انجام فعالیت‌های عملی و قابل اجرا را فراهم می‌آورد.	۴		
۷. خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۱.	در ارائه مفاهیم خلاقیت و نوآوری دارد.	۲		
۸. برخورداری از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه، برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطبان				
۱.	از جداول، نمودارها و تصاویر به منظور آسان‌سازی درک پیام‌ها و مفاهیم استفاده شده است.	۴		
۹. تقویت علاقه مخاطبان به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۱.	با به‌کارگیری ویژگی‌های محیط فن‌آورانه، در مخاطب ایجاد علاقه می‌کند.	۳		
۲.	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری (معلم، والدین، کتاب و غیره) توسط فراگیرنده در فرایند یادگیری، توجه شده است.	۲		

ب. ۳.۱. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های کاربرد فن آوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱۰. استفاده از فن آوری برای برقراری پیوند بین مهارت‌های زبانی				
۱.	با تغییرات کاربرد فن آوری در آموزش، همگام است.	۲		
۲.	با استفاده از فن آوری، فرصت‌های ارزیابی از مخاطب فراهم شده است.	۳		
۳.	فرهنگ به‌کارگیری فن آوری در فرایند یاددهی - یادگیری، ترویج شده است.	۲		

جمع: ۶۵

الف. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» کتاب‌های مرجع

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی (نبود تضاد بین متن و اهداف)				
۱.	زمینه تثبیت، تقویت یا گسترش اهداف برنامه درسی عربی را فراهم می‌نماید.	۶		
۲. برخورداری از صحت و اعتبار علمی				
۱.	محتوا از نظر صرف و نحو، بلاغت و واژگان از اعتبار علمی برخوردار است.	۸		در صورتی که اشتباهات به گونه‌ای باشند که ایجاد بدفهمی کنند، تا حداکثر ۱۰ امتیاز منفی به آن تعلق می‌گیرد.
۲.	مؤلف برای کتاب مرجع از اعتبار لازم برخوردار است.	۴		

الف. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» کتاب‌های مرجع

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۳. فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱.	محتوا گیرا و برانگیزاننده است.	۲		
۲.	مباحث با استفاده از رنگ و نشانه‌ها تفکیک شده‌اند.	۱		
۳.	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
۴.	به سفیدخوانی توجه شده است.	۲		
۴. بیان مشفقانه بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱.	توضیح منظم و منطقی دارد.	۶		
۵. استفاده از شکل و تصویر برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱.	به منظور سهولت انتقال مفاهیم از شکل و تصویر استفاده شده است.	۴		
۲.	در استفاده از تصویر قدرت هنری بکاررفته است.	۳		
۳.	تصاویر در بیان مقصود واضح است.	۳		
۶. رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۱.	ارجاع‌دهی مناسب دارد.	۲		
۲.	شناسنامه کامل و واضح است.	۲		

جمع: ۴۵

ب. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حد اکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	با اهداف برنامه درسی عربی ارتباط دارد.	۱۰		
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	در محتوای هر فصل پیوستگی و انسجام موضوعی وجود دارد.	۳		
۲.	اطلاعات با دسته‌بندی مناسب ارائه شده است.	۳		
۳.	مطالب ارائه شده با توجه به اهداف کتاب، جامعیت موضوعی دارد.	۸		
۳. کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۱.	با کتاب‌های مرجع موجود تفاوت آشکار داشته باشد؛ به گونه‌ای که بتواند به افزایش مهارت‌های زبانی کمک کند.	۶		
۴. انتقال تعمیم‌ها، مفاهیم و واقعیت‌ها به صورت مستدل				
۱.	مهارت‌های زبانی را به منظور فهم متون کهن و امروزی و واقعیت‌های زبان پرورش دهد.	۵		
۵. توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۱.	محتوا به کنجکاوی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های مخاطب در زمینه درس عربی پاسخ می‌دهد.	۴		
۲.	مطالب برای استفاده دبیر یا دانش‌آموز، کاربردی است.	۳		
۶. برخورداری از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه، برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطبان				
۱.	از جدول، تصویر، اینفوگراف و نمودار برای ساده‌سازی انتقال مفاهیم استفاده مناسب شده است.	۶		

ب. ۲. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۷. تقویت علاقه مخاطبان به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۱.	به کاربرد زبان عربی در زندگی روزانه توجه دارد.	۲		
۲.	شاهد مثال‌های زبانی مانند آیات، احادیث، امثال و حکم و سخن ادیبان ارائه شده است.	۵		
۳.	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری توسط فراگیرنده توجه شده است.	۲		
۴.	مراجع و منابع مناسب و مورد نیاز مخاطب را معرفی کرده است.	۳		
۵.	برای برقراری ارتباط بین مفاهیم، ارجاع‌دهی مناسب دارد.	۳		
۸. تنظیم محتوای کتاب مبتنی بر موازین و طبقه‌بندی فیبا				
۱.	دسترسی سریع به اطلاعات امکان‌پذیر است.	۶		
۲.	واژه‌نامه مناسب دارد.	۴		
۳.	نمایه مناسب دارد.	۲		

جمع: ۷۵

الف. ۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» پوسترها

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی (نبود تضاد بین متن و اهداف)				
۱.	همسو با اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۵		
۲. برخورداری محتوای پوستر از صحت و اعتبار علمی				
۱.	محتوای آن از صحت و اعتبار علمی برخوردار است.	۳		
۲.	منطبق با آخرین دستاوردهای علمی است.	۳		

الف. ۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» پوسترها

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۳. فراهم کردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱.	محتوا جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۲.	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
۴. تناسب ساختار فیزیکی و کیفیت چاپ آن، اعم از جنس، قطع، اندازه و اندازه قلم با سن مخاطب				
۱.	شکل ظاهری و فیزیکی برای مخاطب جذاب است.	۳		
۲.	قطع پوستر با سن مخاطب تناسب دارد.	۳		
۳.	اندازه قلم با سن مخاطب متناسب است.	۳		
۴.	از محرک‌های بصری و جذاب استفاده شده است.	۳		
۵.	مواد استفاده شده (کاغذ، نوع رنگ‌ها و ...) از کیفیت مناسب برخوردار است.	۳		
۶.	تمهیدات لازم جهت افزایش طول عمر پوستر اندیشیده شده است.	۳		
۵. توجه به ایده‌های کلیدی و شایستگی‌های موجود در کتاب‌های درسی در سازماندهی محتوا				
۱.	به نکات مهم و ایده‌های کلیدی کتاب توجه شده است.	۴		
۲.	به پرورش شایستگی‌های مورد نظر در برنامه درسی عربی توجه شده است.	۳		
۶. افزایش علاقه و انگیزه مخاطبان برای توسعه یادگیری افزایش				
۱.	علاقه دانش‌آموزان را جهت یادگیری مطالب افزایش می‌دهد.	۴		
۲.	سبب تقویت حس کنجکاوی مخاطب می‌گردد.	۴		

جمع: ۵۸

ب. ۳. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» پوستره‌های زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	در راستای رویکرد و اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۲		
۲.	دانش و مهارت زبانی تکمیلی مرتبط با برنامه‌های درسی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده است.	۱۲		
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	محتوا از سازماندهی مناسب برخوردار است.	۳		
۲.	عناصر به نمایش گذاشته شده مرتبط و مکمل هستند.	۳		
۳. ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطب				
۱.	انگیزه مخاطب را جهت فراگیری موضوع افزایش می‌دهد.	۳		
۲.	علاقه مخاطبان را در زمینه علوم مرتبط با درس عربی افزایش می‌دهد.	۲		
۴. برخورداری از ویژگی‌های بصری مناسب				
۱.	از رنگ‌های استاندارد استفاده شده است.	۴		
۲.	شکل ظاهری پوستر از جذابیت و برانگیزانندگی کافی برخوردار است.	۴		
۳.	نحوه چینش عناصر در پوستر مناسب است.	۴		
۴.	اندازه قلم در متن و در حاشیه مناسب است.	۳		
۵. تناسب مفاهیم و محتوای ارائه شده با نیازهای مخاطب				
۱.	درب‌گیرنده محتوای مناسب جهت رفع نیازهای مخاطب است.	۶		
۲.	محتوای ارائه شده برای مخاطب قابل درک است.	۶		

جمع: ۶۲

الف. ۴. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» فلش کارتها

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱.	همسو با اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۲		
۲. برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۱.	محتوای آن از نظر صرف و نحو، بلاغت و واژگان از صحت و اعتبار علمی برخوردار است.	۳		
۲.	منطبق با آخرین دستاوردهای علمی است.	۳		
۳. فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱.	محتوا جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۲.	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
۴. تناسب ساختار فیزیکی فلش کارت و کیفیت چاپ آن، اعم از جنس، قطع، اندازه و اندازه قلم با سن مخاطب				
۱.	شکل ظاهری و فیزیکی آن برای مخاطب جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۲.	قطع و تعداد کارت‌ها با سن مخاطب تناسب دارد.	۲		
۳.	اندازه قلم با سن مخاطب متناسب است.	۲		
۴.	از محرک‌های بصری و جذاب استفاده شده است.	۲		
۵.	مواد استفاده شده (کاغذ، نوع رنگ‌ها و ...) کیفیت مناسب دارد.	۲		
۶.	تمهیدات لازم جهت افزایش عمر فلش کارت اندیشیده شده است.	۲		
۷.	به سهولت استفاده از آن در کلاس یا خانه توجه شده است.	۲		
۸.	به لحاظ وزن و بسته‌بندی از شرایط مناسبی برخوردار است.	۲		

الف. ۴. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» فلش کارت‌ها

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۵. توجه به ایده‌های کلیدی و شایستگی‌های موجود در کتاب‌های درسی در سازماندهی محتوا				
۱.	نکات مهم و ایده‌های کلیدی برنامه درسی عربی مورد توجه قرار گرفته است.	۴		
۲.	به پرورش شایستگی‌های مورد نظر در برنامه درسی عربی توجه شده است.	۴		
۶. افزایش علاقه و انگیزه مخاطبان برای توسعه یادگیری				
۱.	سبب افزایش علاقه دانش‌آموزان جهت یادگیری مطالب بیشتر می‌گردد.	۲		
۲.	سبب تقویت حس کنجکاوی مخاطب می‌گردد.	۲		

جمع: ۵۰

ب. ۴. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» فلش کارت‌های زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	در راستای رویکرد و اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۰		
۲.	اطلاعات تکمیلی مرتبط با برنامه‌های درسی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده است.	۱۰		
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	محتوا از سازماندهی مناسب برخوردار است.	۳		
۲.	عناصر به نمایش گذاشته شده مرتبط و مکمل هستند.	۳		
۳. ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطبان				
۱.	انگیزه مخاطب را جهت فراگیری موضوع افزایش می‌دهد.	۲		
۲.	علاقه مخاطبان را در زمینه علوم مرتبط با درس عربی افزایش می‌دهد.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۴. برخورداری از ویژگی‌های بصری مناسب				
۱.	از رنگ‌های استاندارد استفاده شده است.	۵		
۲.	چیدمان عناصر در هر کارت مناسب است.	۵		
۵. تناسب مفاهیم و محتوای ارائه شده با نیازهای مخاطب				
۱.	درب‌گیرنده محتوای مناسب جهت رفع نیازهای مخاطب است.	۵		
۲.	محتوای ارائه شده برای مخاطب قابل درک است.	۵		
۶. تناسب حجم محتوای ارائه شده در هر کارت با سرعت انتقال اطلاعات				
۱.	تعداد کارت‌ها با حجم محتوای ارائه شده متناسب است.	۵		
۲.	از تعدد مفاهیم ارائه شده در هر کارت پرهیز شده است.	۵		
۷. تناسب تصاویر با محتوا				
۱.	تصاویر با محتوای مورد نظر مرتبط است.	۵		
۲.	امکان برقراری ارتباط تصویری بین کارت‌ها برای کشف روابط مورد توجه قرار گرفته است.	۵		

جمع: ۷۰

ب. ۵. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»

کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	از دانش‌افزایی و توانمندسازی فکری برای تغییر نگرش و فرهنگ‌سازی استفاده شده است.	۷		
۲. برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱.	سطح دشواری سرگرمی‌ها، منطقی است.	۴		
۲.	پیش‌نیازهای مفهومی، مهارتی مخاطب رعایت شده است.	۴		
۳. ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطبان				
۱.	از طریق ارائه مطالب چالش‌برانگیز، کنجکاوی مخاطب برانگیخته می‌شود.	۵		
۲.	برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های مطرح شده بدون ارائه پاسخ‌های سهل‌الوصول راهنمایی‌های مناسب ارائه شده است.	۵		
۴. توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۱.	مهارت‌های مورد نیاز در سرگرمی‌ها با مخاطب تناسب دارند.	۳		
۲.	محتوا به کنجکاوی‌های مخاطب، پاسخ می‌دهد.	۳		
۵. افزایش گیرایی مطالب، با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۱.	فرصت انجام فعالیت‌های عملی و قابل اجرا را فراهم کرده است.	۵		
۲.	در ارائه مطالب، تنوع وجود دارد.	۳		
۳.	برای ایجاد انگیزه در مخاطب، از سرگرمی‌های جذاب و به روز استفاده شده است.	۳		

ب. ۵. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۶. خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۱.	در سرگرمی‌ها، خلاقیت و نوآوری وجود دارد.	۴		
۲.	مطالب تکراری و کلیشه‌ای نیست.	۳		
۷. استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۱.	از جداول، نمودارها و تصاویر، استفاده شده است.	۴		
۸. تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۱.	به منظور ایجاد علاقه نسبت به درس عربی، کاربردهای زبان آموزی در قالب سرگرمی ارائه شده است.	۶		
۲.	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری توسط فراگیرنده، توجه شده است.	۲		
۹. فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۱.	سرگرمی‌ها فرصت تعامل را ایجاد کرده است.	۴		

جمع: ۶۵

الف. ۶. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» کتاب‌های والدین

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۱.	محتوا اعتبار علمی دارد.	۱۴		در صورتی که اشتباهات به گونه‌ای باشند که ایجاد بدفهمی کنند، تا حداکثر ۱۵ امتیاز منفی به آن تعلق می‌گیرد.
۲.	محتوا به روز است.	۳		

الف. ۶. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی مشترک» کتاب‌های والدین

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۲. کیفیت مناسب سازمان‌دهی محتوای کتاب				
۱.	فهرست مطالب دارد.	۱		
۲.	منابع و مأخذ را معرفی کرده است.	۲		
۳.	فصل‌ها، پیوستگی و انسجام موضوعی دارند.	۳		
۳. فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱.	محتوا، جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۲.	مباحث با استفاده از رنگ و علائم، تفکیک شده است.	۱		
۳.	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه، استفاده شده است.	۱		
۴.	به سفیدخوانی، توجه شده است.	۱		
۴. بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱.	با توجه به مخاطب، روانی متن رعایت شده است.	۲		
۲.	توضیح منظم و منطقی دارد.	۲		
۵. استفاده از شکل و تصویر برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱.	از شکل و تصویر برای ساده سازی انتقال مفاهیم، استفاده شده است.	۴		
۲.	در بیان مقصود، از تصاویر واضح استفاده شده است.	۲		
۶. رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۱.	ارجاع‌دهی مناسب صورت گرفته است.	۱		
۲.	شناسنامه کامل و واضح دارد.	۱		

جمع: ۴۰

ب. ۶. ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» کتاب‌های والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۱. مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱.	بیان اهداف و رویکردهای آموزشی به گونه‌ای که برای والدین قابل استفاده باشد و مطابق اهداف برنامه درسی باشد.	۱۲		
۲.	بیان شیوه‌های نوین آموزش زبان عربی که در کتاب‌های نونگاشت اجرا شده است.	۱۲		
۲. فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۱.	فرصت تعامل با اعضای خانواده، فراهم شده است.	۲		
۳. کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۱.	به منظور ملموس کردن اهداف، رویکردها، بایدها و نبایدهای آموزشی برای والدین، مثال‌ها و مصداق‌های آموزشی بیان شده است.	۴		
۲.	از تنوع فعالیت‌های فکری و عملی در زندگی روزمره، برخوردار است.	۴		
۳.	منابع مهم (کتاب، سایت و وبلاگ، مجله و ...) معرفی شده‌اند.	۳		
۴. توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۱.	محتوا به کنجکاوی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های والدین در ارتباط با برنامه‌های درسی، پاسخ می‌دهد.	۸		
۲.	مراجع و منابع مناسب و مورد نیاز دانش‌آموزان برای والدین، معرفی شده است.	۴		
۳.	ویژگی‌های مورد تایید آموزش و پرورش در مورد منابع کمک درسی و کمک آموزشی برای والدین، بیان شده است.	۴		
۴.	سرگرمی‌ها و فعالیت‌ها با امکانات خانواده‌ها و توانایی دانش‌آموزان، تناسب دارند.	۵		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
۵. استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۱.	از جداول و نمودارها به منظور سهولت درک پیام‌ها و مفاهیم، استفاده مناسب شده است.	۴		
۶. تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۱.	از طریق ارائه سرگرمی‌ها و فعالیت‌های مناسب، به کاربرد زبان عربی در زندگی روزانه توجه شده است.	۱۰		
۲.	از طریق پیش‌بینی فعالیت‌ها و سرگرمی‌های جمعی، فرصت لذت بردن از دانش زبانی عربی در خارج از مدرسه ایجاد شده است.	۸		

جمع: ۸۰

ضمیمہ ۱

فرم‌های ارزشیابی و جداول ارزیابی از انواع کتاب‌ها

و منابع آموزشی و تربیتی زبان عربی

۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌ها

و منابع کمک آموزشی زبان عربی

۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌ها و منابع تکمیلی

دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

۱.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی

دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی

از کتاب‌های تکمیلی دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل / طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املائی صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی دانش‌آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی

دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
● توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۳	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۴	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاق توجه شده است.	۲		
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۵	متون و عبارات‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		
● تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوای کتاب، با میزان درک و فهم مخاطب				
۶	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۷	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
● توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطبان در فرایند یادگیری				
۸	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۹	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱۰	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۱۱	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱۲	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پرمعناست	۲		
۱۳	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۱۴	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		
● بیان مشفقانه بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۵	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۱۶	رسم‌الخط مصوب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۱۷	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		
● استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱۸	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۱۹	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۲۰	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است.	۲		
۲۱	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریعتر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطبان				
۲۲	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲۳	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوا				
۲۴	با ذکر منابع و مأخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۲۵	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیپا ارائه شده است.	۲		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری مبتنی				
۲۶	همسو با اصول و اهداف برنامه درسی زبان عربی است.	۵		
۲۷	در راستای تقویت و اشاعه اهداف برنامه درسی زبان عربی است.	۵		
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۲۸	محتوای کتاب از منطبق و پیوستگی لازم برخوردار است.	۲		
● ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطب				
۲۹	محتوای کتاب جذاب و متنوع است.	۳		
۳۰	محتوا، مخاطب را علاقه‌مند به یادگیری زبان عربی می‌سازد.	۳		
● کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۳۱	مهارت ترجمه تقویت شده است.	۳		
۳۲	به مهارت فراگیر در واژه‌شناسی و کاربرد واژگان کمک کرده است.	۳		
۳۳	ساختار به کار رفته در کتاب به فهم متن کمک می‌کند و در راستای اهداف کتاب‌های نونگاشت است.	۳		
۳۴	به مهارت زبانی آموزش مکالمه مخاطب کمک می‌کند.	۳		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● انتقال تعمیم‌ها، مفاهیم و واقعیت‌ها به صورت مستدل				
۳۵	ساختارهای آموزشی در موقعیت‌های همانند تعمیم داده شده است.	۲		
۳۶	مهارت‌های زبانی مانند مکالمه در موقعیت‌های مشابه آورده شده است.	۲		
● توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۳۷	به نیاز فراگیر در یادگیری قرآن و متون دینی توجه شده است.	۲		
۳۸	به نیاز مخاطب در فهم متون ادب فارسی توجه شده است.	۲		
● افزایش گیرایی مطالب، با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۳۹	از متون نظم در حد ساختار و واژگان کتاب استفاده بهینه شده است.	۲		
۴۰	از متونی جذاب مانند {آیا می‌دانید که، داستان، لطیفه، شعر و نمایشنامه} استفاده شده است.	۳		
● خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۴۱	در طراحی عبارات و متون نوآوری وجود دارد	۳		
۴۲	در شیوه‌های آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی خلاقیت هست.	۲		
۴۳	موضوع و محتوای کتاب تکراری نیست، و اگر در بازار کتاب مشابه دارد و تکراری است، تفاوت آشکار با سایر کتاب‌ها در موضوع دارد.	۵		
● برخورداری از تصویر، نمودار، جدول، گراف و نقشه، برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطبان				
۴۴	از تصاویر جذاب، باکیفیت و دارای هدف آموزشی استفاده شده است.	۳		
۴۵	از نمودار، جدول و اینفوگراف بهره گرفته شده است.	۳		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های تکمیلی دانش آموز (دانش‌افزایی) زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر درباره موضوع با موضوع‌های مطرح شده				
۴۶	محتوا مخاطب را به پژوهش و مطالعه بیشتر ترغیب می‌کند.	۳		
● معرفی منابع تألیف یا ترجمه کتاب و منابع برای مطالعه				
۴۷	منابع تخصصی در حوزه مهارت‌های چهارگانه زبانی معرفی شده‌اند.	۲		
۴۸	منابع تهیه محتوای کتاب به خوبی معرفی شده‌اند.	۱		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۲.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کار بست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املاي صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی (نبود تضادی بین متن و اهداف)				
۱	زمینه تثبیت، تقویت یا گسترش اهداف برنامه درسی عربی را فراهم می‌نماید.	۶		
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۲	محتوا از نظر صرف و نحو، بلاغت و واژگان از اعتبار علمی برخوردار است.	۸		در صورتی که اشتباهات به گونه‌ای باشند که ایجاد بدفهمی کنند، تا حداکثر ۱۰ امتیاز منفی به آن تعلق می‌گیرد.
۳	مؤلف برای کتاب مرجع از اعتبار لازم برخوردار است.	۴		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۴	محتوا گیرا و برانگیزاننده است.	۲		
۵	مباحث با استفاده از رنگ و نشانه‌ها تفکیک شده‌اند.	۱		
۶	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
۷	به سفیدخوانی توجه شده است.	۲		
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۸	توضیح منظم و منطقی دارد.	۶		
● استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۹	به منظور سهولت انتقال مفاهیم از شکل و تصویر استفاده شده است.	۴		
۱۰	در استفاده از تصویر قدرت هنری بکاررفته است.	۳		
۱۱	تصاویر در بیان مقصود واضح است.	۳		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۱۲	ارجاع‌دهی مناسب دارد.	۲		
۱۳	شناسنامه کامل و واضح است.	۲		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱۴	با اهداف برنامه درسی عربی ارتباط دارد.	۱۰		
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱۵	در محتوای هر فصل پیوستگی و انسجام موضوعی وجود دارد.	۳		
۱۶	اطلاعات با دسته‌بندی مناسب ارائه شده است.	۳		
۱۷	مطالب ارائه شده با توجه به اهداف کتاب، جامعیت موضوعی دارد.	۸		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۱۸	با کتاب‌های مرجع موجود تفاوت آشکار داشته باشد؛ به گونه‌ای که بتواند به افزایش مهارت‌های زبانی کمک کند.	۶		
● انتقال تعمیم‌ها، مفاهیم و واقعیت‌ها به صورت مستدل				
۱۹	مهارت‌های زبانی را به منظور فهم متون کهن و امروزی و واقعیت‌های زبان پرورش دهد.	۵		
● توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۲۰	محتوا به کنجکاو‌ی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های مخاطب در زمینه درس عربی پاسخ می‌دهد.	۴		
۲۱	مطالب برای استفاده دبیر یا دانش آموز، کاربردی است.	۳		
● استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۲۲	از جدول، تصویر، اینفوگراف و نمودار برای ساده‌سازی انتقال مفاهیم استفاده مناسب شده است.	۶		
● تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۲۳	به کاربرد زبان عربی در زندگی روزانه توجه دارد.	۲		
۲۴	شاهد مثال‌های زبانی مانند آیات، احادیث، امثال و حکم و سخن ادیبان ارائه شده است.	۵		
۲۵	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری توسط فراگیرنده توجه شده است.	۲		
۲۶	مراجع و منابع مناسب و مورد نیاز مخاطب را معرفی کرده است.	۳		
۲۷	برای برقراری ارتباط بین مفاهیم، ارجاع‌دهی مناسب دارد.	۳		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های مرجع زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تنظیم محتوای کتاب مبتنی بر موازین و طبقه‌بندی فیبا				
۲۸	دسترسی سریع به اطلاعات امکان‌پذیر است.	۶		
۲۹	واژه‌نامه مناسب دارد.	۴		
۳۰	نمایه مناسب دارد.	۲		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۳.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از پوستر زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از پوستر زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به‌صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل / طرح افکار تازه / ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ردیف	معیارها و سنجش‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املاي صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از پوستر زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی- ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از پوستر زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	همسو با اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۵		
● برخورداری محتوای پوستر به لحاظ علمی از صحت و اعتبار				
۲	محتوای آن از صحت و اعتبار علمی برخوردار است.	۳		
۳	منطبق با آخرین دستاوردهای علمی است.	۳		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از پوستر زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۴	محتوا جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۵	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی پوستر و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، اندازه قلم، با سن مخاطب				
۶	شکل ظاهری و فیزیکی برای مخاطب جذاب است.	۳		
۷	قطع پوستر با سن مخاطب تناسب دارد.	۳		
۸	اندازه قلم با سن مخاطب متناسب است.	۳		
۹	از محرک‌های بصری و جذاب استفاده شده است.	۳		
۱۰	مواد استفاده شده (کاغذ، نوع رنگ‌ها و ...) از کیفیت مناسب برخوردار است.	۳		
۱۱	تمهیدات لازم جهت افزایش طول عمر پوستر اندیشیده شده است.	۳		
● توجه به ایده‌های کلیدی و شایستگی‌های موجود در برنامه درسی در سازمان‌دهی محتوا				
۱۲	به نکات مهم و ایده‌های کلیدی کتاب توجه شده است.	۴		
۱۳	به پرورش شایستگی‌های مورد نظر در برنامه درسی عربی توجه شده است.	۳		
● افزایش علاقه و انگیزه مخاطبان				
۱۴	علاقه دانش‌آموزان را جهت یادگیری مطالب افزایش می‌دهد.	۴		
۱۵	سبب تقویت حس کنجکاوی مخاطب می‌گردد.	۴		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱۶	در راستای رویکرد و اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۲		
۱۷	دانش و مهارت زبانی تکمیلی مرتبط با برنامه‌های درسی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده است.	۱۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۱۸	محتوا از سازماندهی مناسب برخوردار است.	۳		
۱۹	عناصر به نمایش گذاشته شده مرتبط و مکمل هستند.	۳		
● ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطبان				
۲۰	انگیزه مخاطب را جهت فراگیری موضوع افزایش می‌دهد.	۳		
۲۱	علاقه مخاطبان را در زمینه علوم مرتبط با درس عربی افزایش می‌دهد.	۲		
● برخورداری از ویژگی‌های بصری مناسب				
۲۲	از رنگ‌های استاندارد استفاده شده است.	۴		
۲۳	شکل ظاهری پوستر از جذابیت و پراکنندگی کافی برخوردار است.	۴		
۲۴	نحوه چینش عناصر در پوستر مناسب است.	۴		
۲۵	اندازه قلم در متن و در حاشیه مناسب است.	۳		
● تناسب مفاهیم و محتوای ارائه شده با نیازهای مخاطب				
۲۶	دربرگیرنده محتوای مناسب جهت رفع نیازهای مخاطب است.	۶		
۲۷	محتوای ارائه شده برای مخاطب قابل درک است.	۶		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۴.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از فلش کارت زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از فلش کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/ گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املا صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از فلش‌کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از فلش کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از فلش کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	همسو با اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۲		
● برخورداری محتوای فلش کارت از صحت و اعتبار علمی				
۲	محتوای آن از نظر صرف و نحو، بلاغت و واژگان از صحت و اعتبار علمی برخوردار است.	۳		
۳	منطبق با آخرین دستاوردهای علمی است.	۳		

ویژگی‌ها و سنجه‌های « اختصاصی » ارزیابی از فلش کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۴	محتوا جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۵	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه استفاده شده است.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی فلش کارت و کیفیت چاپ آن، اعم از جنس، قطع، اندازه و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۶	شکل ظاهری و فیزیکی آن برای مخاطب جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۷	قطع و تعداد کارت‌ها با سن مخاطب تناسب دارد.	۲		
۸	اندازه قلم با سن مخاطب متناسب است.	۲		
۹	از محرک‌های بصری و جذاب استفاده شده است.	۲		
۱۰	مواد استفاده شده (کاغذ، نوع رنگ‌ها و...) کیفیت مناسب دارد.	۲		
۱۱	تمهیدات لازم جهت افزایش عمر فلش کارت اندیشیده شده است.	۲		
۱۲	به سهولت استفاده از آن در کلاس یا خانه توجه شده است.	۲		
۱۳	به لحاظ وزن و بسته‌بندی از شرایط مناسبی برخوردار است.	۲		
● توجه به ایده‌های کلیدی و شایستگی‌های موجود در برنامه درسی در سازمان‌دهی محتوا				
۱۴	نکات مهم و ایده‌های کلیدی برنامه درسی عربی مورد توجه قرار گرفته است.	۴		
۱۵	به پرورش شایستگی‌های مورد نظر در برنامه درسی عربی توجه شده است.	۴		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● افزایش علاقه و انگیزه مخاطبان برای توسعه یادگیری				
۱۶	سبب افزایش علاقه دانش آموزان جهت یادگیری مطالب بیشتر می‌گردد.	۲		
۱۷	سبب تقویت حس کنجکاوی مخاطب می‌گردد.	۲		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱۸	در راستای رویکرد و اهداف برنامه درسی عربی است.	۱۰		
۱۹	اطلاعات تکمیلی مرتبط با برنامه‌های درسی را در اختیار دانش‌آموزان قرار داده است.	۱۰		
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۲۰	محتوا از سازماندهی مناسب برخوردار است.	۳		
۲۱	عناصر به نمایش گذاشته شده مرتبط و مکمل هستند.	۳		
● ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطبان				
۲۲	انگیزه مخاطب را جهت فراگیری موضوع افزایش می‌دهد.	۲		
۲۳	علاقه مخاطبان را در زمینه علوم مرتبط با درس عربی افزایش می‌دهد.	۲		
● برخورداری از ویژگی‌های بصری مناسب				
۲۴	از رنگ‌های استاندارد استفاده شده است.	۵		
۲۵	چیدمان عناصر در هر کارت مناسب است.	۵		
● تناسب مفاهیم و محتوای ارائه شده با نیازهای مخاطب				
۲۶	دربگیرنده محتوای مناسب جهت رفع نیازهای مخاطب است.	۵		
۲۷	محتوای ارائه شده برای مخاطب قابل درک است.	۵		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از فلش‌کارت زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب حجم محتوای ارائه شده در هر کارت با سرعت انتقال اطلاعات				
۲۸	تعداد کارت‌ها با حجم محتوای ارائه شده متناسب است.	۵		
۲۹	از تعدد مفاهیم ارائه شده در هر کارت پرهیز شده است.	۵		
● تناسب تصاویر با محتوا				
۳۰	تصاویر با محتوای مورد نظر مرتبط است.	۵		
۳۱	امکان برقراری ارتباط تصویری بین کارت‌ها برای کشف روابط مورد توجه قرار گرفته است.	۵		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۵.۱.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربری آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املائی صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توجیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجش‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجش‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی»

ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
● توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۳	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۴	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاق توجه شده است.	۲		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های جنبی و سرگرمی زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۵	متون و عبارت‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		
● تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوا با میزان درک و فهم مخاطب				
۶	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۷	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
● توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطبان در فرایند یادگیری				
۸	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۹	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱۰	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۱۱	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱۲	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پرمعناست.	۲		
۱۳	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۱۴	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حد اکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۵	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۱۶	رسم‌الخط مصوب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۱۷	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		
● استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱۸	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۱۹	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۲۰	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است.	۲		
۲۱	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریعتر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		
● تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطبان				
۲۲	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲۳	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۲۴	با ذکر منابع و مأخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۲۵	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیبا ارائه شده است.	۲		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۲۶	از دانش‌افزایی و توانمندسازی فکری برای تغییر نگرش و فرهنگ‌سازی استفاده شده است.	۷		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۲۷	سطح دشواری سرگرمی‌ها، منطقی است.	۴		
۲۸	پیش‌نیازهای مفهومی، مهارتی مخاطب رعایت شده است.	۴		
● ایجاد انگیزه و تقویت آن در مخاطب				
۲۹	از طریق ارائه مطالب چالش‌برانگیز، کنجکاوی مخاطب برانگیخته می‌شود.	۵		
۳۰	برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های مطرح شده بدون ارائه پاسخ‌های سهل‌الوصول راهنمایی‌های مناسب ارائه شده است.	۵		
● توجه به نیازهای اختصاصی مخاطب				
۳۱	مهارت‌های مورد نیاز در سرگرمی‌ها با مخاطب تناسب دارند.	۳		
۳۲	محتوا به کنجکاوی‌های مخاطب، پاسخ می‌دهد.	۳		
● افزایش گیرایی مطالب، با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۳۳	فرصت انجام فعالیت‌های عملی و قابل اجرا را فراهم کرده است.	۵		
۳۴	در ارائه مطالب، تنوع وجود دارد.	۳		
۳۵	برای ایجاد انگیزه در مخاطب، از سرگرمی‌های جذاب و به روز استفاده شده است.	۳		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۳۶	در سرگرمی‌ها، خلاقیت و نوآوری وجود دارد.	۴		
۳۷	مطالب تکراری و کلیشه‌ای نیست.	۳		
● استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۳۸	از جداول، نمودارها و تصاویر، استفاده شده است.	۴		
● تقویت علاقه مخاطبان به مطالعه بیشتر درباره موضوع با موضوع‌های مطرح شده				
۳۹	به منظور ایجاد علاقه نسبت به درس عربی، کاربردهای زبان آموزی در قالب سرگرمی ارائه شده است.	۶		
۴۰	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری توسط فراگیرنده، توجه شده است.	۲		
● فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۴۱	سرگرمی‌ها فرصت تعامل را ایجاد کرده است.	۴		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی (معلم و...) زبان عربی

۱.۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان

و کارشناسان زبان عربی

ویژگی‌ها و سنج‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان

و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل / طرح افکار تازه / ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املائی صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.			
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.	۶		
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		

ویژگی‌ها و سنج‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موارین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنج‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی

معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
● توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۳	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۴	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاقی توجه شده است.	۲		
● برخورداری محتوای کتاب از صحت و اعتبار علمی				
۵	متون و عبارت‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوای کتاب، با میزان درک و فهم مخاطب				
۶	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۷	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
● توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطبان در فرایند یادگیری				
۸	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۹	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱۰	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۱۱	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱۲	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پرمعناست	۲		
۱۳	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۱۴	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۵	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۱۶	رسم‌الخط مصوب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۱۷	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		
۱۸	با ذکر منابع و مأخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۱۹	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیپا ارائه شده است.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	نوضیحات
● استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۲۰	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۲۱	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۲۲	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است.	۲		
۲۳	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریعتر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		
● تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطبان				
۲۴	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲۵	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
● برخورداری از اطلاعات نوین برای گسترش دانش معلمان و کارشناسان				
۲۶	مباحث تخصصی زبان و ادبیات عربی مانند صرف و نحو، بلاغت و فقه‌اللغه را با طرحی نو بیان کرده است.	۶		
۲۷	اطلاعات نوین و به روز در آموزش زبان عربی مطرح نموده است.	۶		
● بیان محتوا با روش‌های تازه و جذاب				
۲۸	مباحث زبان عربی را در قالب و طرحی نو و ابتکاری بیان کرده است.	۵		
۲۹	در عین به روز بودن، به متون کهن نیز توجه کرده و یا متون کهن را به شیوه‌های نوین برای مخاطبین ارائه کرده است.	۵		
۳۰	اطلاعات جدید در شیوه تدریس دبیر تأثیرگذار است.	۵		
● تقویت شایستگی‌ها و مهارت‌های نوین حرفه‌ای، تربیتی و تخصصی مخاطبان				
۳۱	مهارت شناخت مفردات، ترجمه و مکالمه مخاطب را افزایش داده است.	۵		
۳۲	شایستگی مخاطب را در تدریس، ارزشیابی و کلاس‌داری تقویت کرده است.	۵		
۳۳	کتاب توانایی تغییر نگرش مخاطب و اصلاح دیدگاه آموزشی او را دارد.	۵		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی معلمان و کارشناسان زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تقویت شایستگی‌ها و مهارت‌های نوین حرفه‌ای، تربیتی و تخصصی مخاطبان				
۳۴	با استناد به پژوهش‌های محلی، منطقه‌ای و کشوری مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی مخاطب را در زبان‌آموزی افزایش داده است.	۲		
۳۵	با استناد به پژوهش‌های جهانی مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی مخاطب را در زبان‌آموزی افزایش داده است.	۲		
● ارائه یافته‌های جدید روشی در تدریس علوم در کشورهای گوناگون جهان برای مقایسه تطبیقی آن‌ها با ایران				
۳۶	از نتایج یافته‌های نوین آموزش زبان خارجی در جهان برای اصلاح روش تدریس عربی در ایران استفاده کرده است.	۳		
● ارائه یافته‌های جدید روشی در برنامه‌ریزی دروس با ذکر نمونه‌هایی از کشورهای جهان، برای مقایسه تطبیقی آن‌ها با ایران				
۳۷	یافته‌های نوین برنامه‌ریزی درسی آموزش زبان خارجی سایر کشورها را با برنامه‌ریزی درسی آموزش عربی در ایران مقایسه کرده است.	۲		
● ارائه مهارت‌ها و تمرین‌هایی قابل انطباق با محیط یادگیری و کتاب‌های درسی کشور				
۳۸	عبارات، متون و تمرینات، مناسب رویکرد برنامه درسی عربی و شیوه متن‌محوری است.	۲		
● افزایش توانمندی‌های معلمان در زمینه طراحی موقعیت‌ها و فعالیت‌های کلاسی برای دانش‌آموزان				
۳۹	سبب افزایش توانایی‌های معلمان در طراحی موقعیت‌های یادگیری شده است.	۲		
● درهم‌تنیدگی محتوای کتاب با مسائل جامعه امروز، زندگی فردی دانش‌آموزان و فناوری‌های نوین				
۴۰	محتوای متون و عبارات به تناسب از متون کهن و جدید هستند.	۲		
۴۱	محتوای متون و عبارات در زندگی مخاطب تأثیرگذار هستند.	۲		
۴۲	محتوای متون و عبارات با استفاده از یافته‌های علم روز و فناوری هستند.	۲		

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تشریح، تفسیر و تبیین برنامه‌های درسی حوزه عربی برای مخاطب				
۴۳	برنامه درسی حوزه تربیتی و یادگیری عربی را شرح و تبیین کرده است.	۲		
۴۴	با اهداف بسته آموزشی دوره تحصیلی، هماهنگی و همسویی دارد.	۲		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۲.۲.۱. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ویژگی‌ها و سنج‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنج‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نواز طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املائی صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی- ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۱	محتوا اعتبار علمی دارد.	۱۴		در صورتی که اشتباهات به گونه‌ای باشند که ایجاد بدفهمی کنند، تا حد اکثر ۱۵ امتیاز منفی به آن تعلق می‌گیرد.
۲	محتوا به روز است.	۳		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● کیفیت مناسب سازمان‌دهی محتوای کتاب				
۳	فهرست مطالب دارد.	۱		
۴	منابع و مأخذ را معرفی کرده است.	۲		
۵	فصل‌ها، پیوستگی و انسجام موضوعی دارند.	۳		
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۶	محتوا، جذاب و برانگیزاننده است.	۲		
۷	مباحث با استفاده از رنگ و علائم، تفکیک شده است.	۱		
۸	از محرک‌های بصری برای ایجاد انگیزه، استفاده شده است.	۱		
۹	به سفیدخوانی، توجه شده است.	۱		
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۰	با توجه به مخاطب، روانی متن رعایت شده است.	۲		
۱۱	توضیح منظم و منطقی دارد.	۲		
● استفاده از شکل و تصویر برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱۲	از شکل و تصویر برای ساده سازی انتقال مفاهیم، استفاده شده است.	۴		
۱۳	در بیان مقصود، از تصاویر واضح استفاده شده است.	۲		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۱۴	ارجاع‌دهی مناسب صورت گرفته است.	۱		
۱۵	شناسنامه کامل و واضح دارد.	۱		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های حمایتی والدین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۱۶	بیان اهداف و رویکردهای آموزشی به گونه‌ای که برای والدین قابل استفاده باشد و مطابق اهداف برنامه درسی باشد.	۱۲		
۱۷	بیان شیوه‌های نوین آموزش زبان عربی که در کتاب‌های نونگاشت اجرا شده است.	۱۲		
● فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۱۸	فرصت تعامل با اعضای خانواده، فراهم شده است.	۲		
● کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۱۹	به منظور ملموس کردن اهداف، رویکردها، بایدها و نبایدهای آموزشی برای والدین، مثال‌ها و مصداق‌های آموزشی بیان شده است.	۴		
۲۰	منابع مهم (کتاب، سایت و وبلاگ، مجله و ...) معرفی شده‌اند.	۳		
۲۱	از تنوع فعالیت‌های فکری و عملی در زندگی روزمره، برخوردار است.	۴		
● توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۲۲	محتوا به کنجکاوی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های والدین در ارتباط با برنامه‌های درسی، پاسخ می‌دهد.	۸		
۲۳	مراجع و منابع مناسب و مورد نیاز دانش‌آموزان برای والدین، معرفی شده است.	۴		
۲۴	ویژگی‌های مورد تایید آموزش و پرورش در مورد منابع کمک درسی و کمک آموزشی برای والدین، بیان شده است.	۴		
۲۵	سرگرمی‌ها و فعالیت‌ها با امکانات خانواده‌ها و توانایی دانش‌آموزان، تناسب دارند.	۵		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۲۶	از جداول و نمودارها به منظور سهولت درک پیام‌ها و مفاهیم، استفاده مناسب شده است.	۴		
● تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر دربارهٔ موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۲۷	به کاربرد زبان عربی در زندگی روزانه از طریق ارائه سرگرمی‌ها و فعالیت‌های مناسب، توجه شده است.	۱۰		
۲۸	از طریق پیش‌بینی فعالیت‌ها و سرگرمی‌های جمعی، فرصت لذت بردن از دانش زبانی عربی در خارج از مدرسه ایجاد شده است.	۸		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۲. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کمک‌درسی زبان عربی

۱.۲. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل / طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کاربست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املاي صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
● توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۳	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۴	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاق توجه شده است.	۲		
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۵	متون و عبارت‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوای کتاب، با میزان درک و فهم مخاطب				
۶	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۷	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
● توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطبان در فرایند یادگیری				
۸	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۹	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱۰	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۱۱	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱۲	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پرمعناست	۲		
۱۳	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۱۴	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۵	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۱۶	رسم‌الخط مصوب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۱۷	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● استفاده از شکل و تصویر مورد نیاز برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱۸	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۱۹	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۲۰	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است.	۲		
۲۱	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریعتر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		
● تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطبان				
۲۲	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲۳	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۲۴	با ذکر منابع و مأخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۲۵	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیپا ارائه شده است.	۲		
● فراهم کردن فرصت شکوفایی فطرت و استعدادهای دانش‌آموزان				
۲۶	برای شکوفایی توانمندی‌ها و استعدادها دانش‌آموزان فرصت مناسب را فراهم کرده است.	۳		
۲۷	توانایی شکوفا ساختن سرشت زبان‌آموزی مخاطب را دارد.	۴		
● ایجاد فرصت کاربرد یافته‌های علوم گوناگون در زندگی فردی و اجتماعی دانش‌آموز				
۲۸	متون و عبارات در تقویت دانش و مهارت زبانی مخاطب مؤثر است.	۴		
۲۹	محتوای کتاب در زندگی دانش‌آموز کاربرد دارد.	۴		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تعمیق درک دانش‌آموزان در ارتباط با مطالب کتاب درسی و برنامه درسی				
۳۰	محتوا موجب تثبیت آموخته‌ها شده است.	۳		
۳۱	درک دانش‌آموزان را در ارتباط با کتاب و برنامه درسی عربی تعمیق بخشیده است.	۳		
● پرورش مهارت‌های لازم و مرتبط با کتاب‌های درسی				
۳۲	مهارت ترجمه از عربی به فارسی را تقویت کرده است.	۳		
۳۳	مهارت مکالمه را تقویت کرده است.	۳		
۳۴	در واژه‌شناسی و کاربرد واژگان موجب تثبیت و تعمیق آموخته‌هاست.	۳		
۳۵	توانایی درک مطلب را افزایش داده است.	۳		
۳۶	قواعد را در خدمت فهم متن قرار داده است.	۳		
● فراهم کردن زمینه استحکام و استمرار فرایند یادگیری دانش‌آموزان				
۳۷	تمرین بخش واژگان، فرآیند یادگیری را استمرار داده است.	۲		
۳۸	تمرینات بخش قواعد مطابق اهداف کتاب درسی هستند.	۲		
۳۹	فعالیت‌های بخش مکالمه مفید، مؤثر و کاربردی هستند.	۲		
۴۰	تمرینات بخش درک مطلب کاربردی و مناسب هستند.	۲		
۴۱	فعالیت‌های بخش مهارت‌های زبانی ترجمه، مطابق رویکرد هستند.	۲		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های کار و تمرین زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● ارائه موقعیت‌ها و فعالیت‌های یادگیری و مهارت‌های متنوع و فراتر از کتاب درسی				
۴۲	متون و عبارات فراتر از کتاب ولی در چارچوب واژگان و ساختار آموزشی کتاب درسی هستند.	۲		
۴۳	متون و عبارات کتاب متنوع‌اند و از متون و عبارات تکراری و کلیشه‌ای استفاده نشده است.	۲		
۴۴	در نگارش محتوا نوآوری و خلاقیت وجود دارد.	۲		
۴۵	جدول، نمودار یا اینفوگراف دارد.	۱		
● فراهم کردن زمینه پرورش مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان از طریق پیش‌بینی کارهای گروهی در فعالیت‌ها				
۴۶	فعالیت گروهی تنظیم شده است.	۲		
۴۷	فعالیت‌های متناسب با کار گروهی و ایفای نقش دارد.	۲		
● بسط و توسعه فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان در محیط متنوع محل زندگی آن‌ها				
۴۸	آموخته‌ها در زندگی فردی دانش‌آموز و در محیط‌های متنوع مؤثر است.	۲		
۴۹	آموخته‌های زبانی در فهم عبارت و متن سودمند است.	۲		
۵۰	قدرت تقویت فعالیت‌های یادگیری فراگیر را در مکالمه دارد.	۲		
● فراهم کردن شایستگی‌های پایه در مخاطبان از طریق طراحی موقعیت‌های آموزشی و تربیتی مناسب				
۵۱	محتوای کتاب با سازمان‌دهی و طراحی موقعیت‌های آموزشی و تربیتی مناسب شایستگی‌های پایه را تقویت نموده است.	۲		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی		۱۲۰		

۳. جداول عمومی و اختصاصی ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فناوری زبان عربی

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فناوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● خلاقیت و نوآوری:				
۱	زمینه حل مسئله به صورت مبتکرانه از طریق پرورش مهارت‌های یک یا چند نوع تفکر (نظیر: تفکر منطقی، تفکر واگرا، تفکر سیستمی، تفکر نقاد) را فراهم می‌کند.	۸		
۲	تولید یک محصول جدید و کاربردی را با استفاده از یک یا چند روش (نظیر: درگیری حواس، کاوشگری، آزمایش کردن) فراهم کرده است.			
۳	خلق ایده نو از طریق ایجاد شرایط نظیر: پرورش تخیل/ طرح افکار تازه/ ارتباط بین پدیده‌ها و وقایع و کار بست آن را مورد توجه قرار داده است.			
۴	موقعیت‌هایی برای به کارگیری ایده‌ها، و تبدیل آن به خدمات جدید و به شیوه‌ای مفید را فراهم می‌کند.			
۵	محصول تولیدی از خلاقیت و نوآوری برخوردار است.			
● رعایت قواعد و زبان و خط فارسی:				
۶	قواعد دستور زبان فارسی معیار (نوشتاری/گفتاری) به ویژه در ترکیب جملات رعایت شده است.	۶		
۷	قواعد کلی و عمومی در نوشتن املاي صحیح کلمات و اصول نشانه‌گذاری رعایت شده است.			
۸	به واژگان معادل فارسی با توجه به دستورالعمل فرهنگستان زبان توجه کرده است.			
● سهولت به کارگیری:				
۹	طراحی و تولید آن به گونه‌ای است که امکان بهره‌گیری آسان و راحت از ماده آموزشی را فراهم می‌کند.	۶		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «عمومی» ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فناوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● صحت و دقت علمی:				
۱۰	محتوا با بهره‌گیری از یافته‌ها، تجربیات و روش‌های علمی معتبر تهیه شده است.	۶		
۱۱	محتوا توصیفی نظام‌مند و منطقی (از یک یا چند شیء، پدیده، واقعیت و یا رخداد) ارائه کرده است و با عرصه‌های چهارگانه یادگیری با محوریت خداوند مرتبط است.			
● تناسب محتوا و روش‌های ارائه با مشخصات و اهداف برنامه درسی و رشته تحصیلی:				
۱۲	با اهداف کلی دوره یا رشته تحصیلی تناسب دارد.	۸		
۱۳	به اصول حاکم بر طراحی برنامه‌های درسی مبتنی بر سند برنامه درسی ملی و رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی توجه کرده است.			
۱۴	به شایستگی‌های پایه و مؤلفه‌های راهنمای حوزه‌ی تربیت و یادگیری مربوطه توجه کرده است.			
● رعایت و ترویج ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی جامعه اسلامی - ایرانی:				
۱۵	ارزش‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی مطرح در اسناد مصوب را رعایت نموده است.	۶		
۱۶	به معرفی نمادهای هویت ملی (ایرانی، اسلامی و انقلابی) مانند پرچم، زبان فارسی، ارزش‌های دینی و انقلابی توجه کرده است.			
● تناسب با ویژگی‌ها و نیازهای مخاطبان مبتنی بر روان‌شناسی رشد:				
۱۷	به نیازهای گروه‌های سنی مخاطبان و تفاوت در نیازهای جنسیتی و محیطی توجه کرده است.	۸		
۱۸	به ارتقاء سطح رشد مخاطبان در ابعاد شناختی، عاطفی، ایمانی، اخلاقی و عملکردی آن‌ها کمک می‌کند.			
● به روز بودن و تناسب با مقتضیات زمان:				
۱۹	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به یافته‌ها و دانش‌های نظری، عملی و روشی روز توجه شده است.	۴		
۲۰	در طراحی، تولید و انتخاب محتوای مواد و رسانه‌های آموزشی به نیازهای آینده مخاطبان توجه شده است.			

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● سادگی و روانی محتوا:				
۲۱	از کلمات آشنا (واژگان پایه)، با معنا، جملات کوتاه و نشانه‌های نگارشی برای فهم بهتر جملات استفاده شده است.	۵		
۲۲	از بیان روشن، گویا و قابل فهم استفاده کرده است.			
● سازماندهی مناسب محتوا:				
۲۳	محتوا از انسجام درونی و بیرونی برخوردار است.	۶		
۲۴	محتوا به شکل منطقی و از ساده به پیچیده سازماندهی شده است.			
۲۵	محتوا در راستای تحقق اهداف راهنمای حوزه تربیت و یادگیری مربوطه سازماندهی شده و زمینه فهم عمیق و فزاینده را برای مخاطب فراهم می‌کند.			
۲۶	شرایط یادگیری فعال و فرصت تعامل با محیط‌های داخل و خارج از مدرسه را فراهم می‌کند.			
● توجه به متون علمی تمدن اسلامی - ایرانی:				
۲۷	محتوا به معرفی منابع و فعالیت‌های علمی و ادبی دانشمندان مسلمان توجه کرده است.	۵		
۲۸	محتوا به معرفی آثار تمدن و فرهنگ ارزشمند ایران و جهان اسلام توجه کرده است.			
● ملاحظات بهداشتی و ایمنی:				
۲۹	در طراحی و تولید ماده آموزشی از مواد اولیه سالم، بی‌خطر و بهداشتی استفاده شده است.	۶		
● جذابیت شکلی و ظاهری:				
۳۰	استانداردهای فنی و هنری در طراحی و ساخت ماده آموزشی رعایت شده است.	۶		
۳۱	موازین تربیتی و اصول آموزشی در طراحی و تدوین ماده آموزشی رعایت شده است.			
۳۲	از رنگ‌ها، تصاویر، عکس‌ها، نقشه‌ها و نمودارهای جذاب و مرتبط استفاده شده است.			
	جمع امتیاز ویژگی‌های عمومی	۸۰		

ویژگی‌ها و سنجه‌های « اختصاصی » ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فناوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حد اکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● وجود پیوند آشکار بین محتوا و برنامه درسی یا نبود تضاد بین متن و اهداف				
۱	بین محتوای کتاب با برنامه درسی عربی هماهنگی وجود دارد.	۶		
۲	موجب تقویت و اشاعه برنامه درسی عربی است.	۵		
● توجه به توسعه شایستگی‌های پایه مخاطبان از منظر تفکر و تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق				
۳	به فعالیت‌های مختلف فکری در چارچوب مهارت‌های چهارگانه زبانی برای درگیر کردن حواس فراگیر توجه نموده است.	۲		
۴	در محتوای استفاده شده به باورهای دینی و فرهنگی به منظور تقویت ایمان و اخلاق توجه شده است.	۲		
● برخورداری محتوا از صحت و اعتبار علمی				
۵	متون و عبارت‌های کتاب از نظر صرف و نحو و کاربرد واژگان صحیح و معتبر است.	۲		
● تناسب کیفیت سازمان‌دهی محتوای کتاب، با میزان درک و فهم مخاطب				
۶	به پیش‌دانسته‌های پایه مخاطب توجه شده است.	۲		
۷	سازمان‌دهی محتوای کتاب با رشد عقلانی مخاطب سازگاری دارد.	۲		
● توجه به تفاوت سبک‌های یادگیری مخاطبان در فرایند یادگیری				
۸	از انواع سبک‌های یادگیری، در ارائه محتوا استفاده شده است.	۲		
۹	کتاب در زمینه آموزش و انتقال اطلاعات، نگارشی ساده و به دور از پیچیدگی‌ها دارد.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● فراهم آوردن فرصت تعامل با مخاطب				
۱۰	به برانگیختن حس کنجکاوی و ایجاد پرسش کمک می‌کند.	۲		
۱۱	بخش‌های کمکی تعاملی مانند لوح فشرده، وبگاه پشتیبان، شبکه موبایلی و موارد همانند دارد.	۲		
● تناسب ساختار فیزیکی کتاب و کیفیت چاپ آن، اعم از قطع، اندازه، تعداد صفحات و اندازه قلم، با سن مخاطب				
۱۲	طرح رو و پشت جلد و عنوان کتاب جذاب و پرمعناست	۲		
۱۳	قطع و حجم کتاب متناسب با مخاطب است.	۲		
۱۴	نوع قلم، اندازه و صفحه‌آرایی، به گونه‌ای است که موجب جذابیت، انگیزه و ایجاد نظم فکری می‌گردد.	۲		
● بیان مشفقانه کتاب بر مبنای زبان فارسی معیار				
۱۵	محتوا برای تفهیم مطالب گویا، خلاصه و جذاب است.	۲		
۱۶	رسم‌الخط مصوب آموزش و پرورش رعایت شده است.	۱		
۱۷	واژگان مناسب به کار گرفته شده و معادل مصوب واژه‌های بیگانه نیز آورده شده است.	۱		
● استفاده از شکل و تصویر برای انتقال مفاهیم، پیام‌ها و پرورش مهارت‌ها				
۱۸	شکل‌ها و تصویرها گیرایی، زیبایی و کیفیت مناسب دارند.	۲		
۱۹	در تصاویر تعادل جنسیتی رعایت شده است.	۱		
۲۰	در تصویرها به مسائل فرهنگی توجه شایسته و بایسته شده است.	۲		
۲۱	تصاویر و شکل‌ها به انتقال سریعتر و مؤثرتر مفاهیم کمک می‌کنند.	۱		

ویژگی‌ها و سنجه‌های «اختصاصی» ارزیابی از کتاب‌های کاربرد فناوری زبان عربی

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● تناسب محتوای کتاب با نیازهای فردی، اجتماعی و فنی و حرفه‌ای مخاطبان				
۲۲	در زندگی حال و آینده مخاطب کاربرد دارد.	۴		
۲۳	به توانایی فهم متون دینی و ادبی کمک می‌کند.	۲		
● رعایت حقوق مالکیت و آفرینش فکری در تهیه محتوای کتاب				
۲۴	با ذکر منابع و مأخذ، حقوق کتاب درسی و دیگر کتاب‌ها رعایت شده است.	۲		
۲۵	شناسنامه کتاب و فهرست موضوعی بر اساس طبقه‌بندی فیپا ارائه شده است.	۲		
● مبتنی بر اهداف حوزه تربیت و یادگیری				
۲۶	با اهداف برنامه درسی عربی همسویی دارد.	۲		
۲۷	موجب تقویت و گسترش برنامه درسی عربی می‌شود.	۳		
۲۸	به مصادیق به‌کارگیری فن‌آوری در برنامه درسی دوره، توجه شده است.	۳		
● برخورداری از انسجام در اطلاعات و واقعیت‌های علمی				
۲۹	در محتوای هر فصل، پیوستگی و انسجام موضوعی وجود دارد.	۲		
۳۰	پیش‌نیازهای مفهومی رعایت شده است.	۴		
● ایجاد انگیزه و تقویت در مخاطبان				
۳۱	از طریق ارائه سوالات چالش‌برانگیز، کنجکاوی مخاطبان را برمی‌انگیزد.	۲		
۳۲	موجب تقویت مهارت‌های چهارگانه زبانی می‌شود.	۲		

ردیف	معیارها و سنجه‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● کمک به رشد و توسعه علمی مخاطبان				
۳۳	فرایند یادگیری و پرورش مهارت‌های چهارگانه را آسان می‌سازد.	۴		
۳۴	محتوا به روز است.	۳		
۳۵	برای رسیدن به پاسخ پرسش‌های مطرح شده بدون ارائه پاسخ‌های فوری، راهنمایی‌های مناسب ارائه شده است.	۴		
● توجه به نیازهای اختصاصی مخاطبان				
۳۶	تمرین‌ها و فعالیت‌ها با سطح علمی مخاطب، متناسب هستند.	۳		
۳۷	اصطلاحات و واژگان متناسب با زبان مخاطب، به کار گرفته شده است.	۳		
۳۸	محتوا به کنجکاوی‌ها، نیازهای اطلاعاتی و پرسش‌های مخاطب پاسخ می‌دهد.	۴		
● افزایش گیرایی مطالب، با استفاده از قالب‌های متنوعی مانند داستان، شعر و نمایشنامه، به صورت‌های ساده یا ترکیبی				
۳۹	قالب فعال دارد.	۴		
۴۰	فرصت انجام فعالیت‌های عملی و قابل اجرا را فراهم می‌آورد.	۴		
● خلاقیت و نوآوری در ارائه مطالب علمی				
۴۱	در ارائه مفاهیم خلاقیت و نوآوری دارد.	۲		
● استفاده از تصویر، نمودار، جداول، گراف و نقشه برای انتقال سریع‌تر و مؤثرتر مطالب به مخاطب				
۴۲	از جداول، نمودارها و تصاویر به منظور آسان‌سازی درک پیام‌ها و مفاهیم استفاده شده است.	۴		
● تقویت علاقه مخاطبان را به مطالعه بیشتر درباره موضوع یا موضوع‌های مطرح شده				
۴۳	با به‌کارگیری ویژگی‌های محیط فن‌آوران، در مخاطب ایجاد علاقه می‌کند.	۳		
۴۴	به جستجوگری و کسب اطلاعات از منابع یادگیری (معلم، والدین، کتاب و غیره) توسط فراگیرنده در فرایند یادگیری، توجه شده است.	۲		

ردیف	معیارها و سنجش‌ها	حداکثر امتیاز	امتیاز اخذ شده	توضیحات
● استفاده از فن آوری برای برقراری پیوند بین مهارت‌های زبانی				
۴۵	با تغییرات کاربرد فن آوری در آموزش، همگام است.	۲		
۴۶	با استفاده از فن آوری، فرصت‌های ارزیابی از مخاطب فراهم شده است.	۳		
۴۷	فرهنگ به‌کارگیری فن آوری در فرایند یاددهی - یادگیری، ترویج شده است.	۲		
جمع امتیاز ویژگی‌های اختصاصی			۱۲۰	

ضمیمہ ۲

توصیه‌های اجرایی برنامه

۱) روش‌های ترویج و تثبیت برنامه:

برای تحقق اهداف برنامه درسی عربی و ترویج و تثبیت آن، لازم است روش‌هایی کارآمد و مؤثر اتخاذ شود. روشن است هریک از این روش‌ها مکمل یکدیگر بوده و بی‌توجهی به آن‌ها برنامه درسی را با شکست روبه‌رو می‌سازد. این روش‌ها عبارتند از:

۱.۱. تربیت نیروی انسانی

آموزش نیروی انسانی به‌عنوان مهم‌ترین مؤلفه برنامه به‌شمار می‌رود. دوره‌های آموزشی می‌بایست با دعوت از مؤلفان کتاب‌های درسی، متخصصان برنامه درسی و نیز معلمان توانا برگزار گردد؛ سپس با برگزاری آزمون‌هایی دقیق، از میان شرکت‌کنندگان افرادی برای تشکیل دوره‌های آموزشی در استان‌ها و شهرهای خود انتخاب شوند. در این دوره‌ها افزون بر نقد و بررسی کتاب درسی، اهداف، رویکرد و اصول برنامه درسی و نیز شیوه‌های طراحی آموزشی مناسب با برنامه درسی شامل فعالیت‌های قبل از تدریس، حین تدریس و بعد از تدریس بیان می‌گردد.

۲.۱. تهیه بسته آموزشی

به همه متون و محتواهای آموزشی که برای تحقق اهداف برنامه درسی یک درس تولید و در قالب‌های گوناگونی عرضه می‌شود بسته آموزشی گفته می‌شود. بسته آموزشی شامل کتاب درسی، راهنمای تدریس معلم، کتاب کار، کتاب گویا، پوستر، فلش کارت، نرم‌افزار، وبلاگ و سایت است بی‌گمان بسته آموزشی پشتیبان کتاب درسی به‌شمار می‌رود.

۳.۱. رسانه‌های دیداری و شنیداری

رسانه‌ها می‌توانند نقش به‌سزایی در تحقق اهداف برنامه ایفا کنند. در این زمینه نکات ذیل حایز اهمیت است:

- شایسته است مؤسسات مختلف با هماهنگی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و با بهره‌گیری از متخصصان و مؤلفان کتب درسی و کارشناسان خبره به تولید برنامه‌های هم‌سو با برنامه درسی مصوّب مبادرت ورزند.

۴.۱. آموزش مدیران و دست‌اندرکاران آموزشی

برای تحقق اهداف مورد نظر برنامه درسی، می‌بایست مدیران مدارس، مشاوران تحصیلی و سایر دست‌اندرکاران آموزشی، با اهداف، رویکرد و اصول برنامه درسی و توصیه‌های برنامه آشنا باشند؛ تا بر این اساس زمینه اجرای موفقیت‌آمیز برنامه درسی را فراهم آورند.

۵.۱. آگاه‌سازی اولیای دانش‌آموزان

آگاهی اولیای دانش‌آموزان به اهمیت یادگیری زبان عربی عاملی مؤثر در تحقق و اشاعه اهداف برنامه درسی است انجمن اولیا و مربیان در این زمینه می‌تواند نقش محوری ایفا کند.

۶.۱. دانشگاه فرهنگیان

در صورت برخورداری دانشگاه فرهنگیان از استادان چیره‌دست و آشنا به اهداف برنامه درسی و بهره‌گیری از الگوها و روش‌های نوین آموزشی و مراقبت از نحوه تربیت معلمان متعهد و متخصص، برنامه درسی می‌تواند به موفقیت‌های اساسی دست یابد. این استادان باید از دبیران نمونه و برتر مناطق برگزیده شوند.

۷.۱. انجمن‌های علمی معلمان

تشکیل انجمن‌های علمی و مردم‌نهاد نقشی مهم در تحقق اهداف برنامه ایفا می‌کند. دبیران به‌عنوان افراد آشنا با مسائل آموزشی می‌توانند با تشکیل انجمن‌های علمی، به‌عنوان بازوی اجرایی برنامه در سطح کشور ایفای نقش نمایند.

۸.۱. دبیرخانه کشوری درس عربی متوسطه اول و دوم:

تقویت و جهت‌دهی فعالیت‌های دبیرخانه‌ها، کمک مؤثری به پیشرفت برنامه درسی می‌کند. این دو مرکز به‌دلیل ارتباط با گروه‌های آموزشی سراسر کشور می‌توانند به‌عنوان بازوی اجرایی بسیار نیرومند برنامه درسی عمل نمایند. هماهنگی میان فعالیت‌های دبیرخانه‌ها و اهداف برنامه درسی توصیه می‌شود.

۹.۱. سایت گروه درسی عربی

گروه عربی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی با بروزرسانی و توانمندسازی سایت خود می‌تواند با کلیه دست‌اندرکاران آموزش، دانش‌آموزان و اولیای آنان در ارتباط باشد. از این طریق می‌توان در زمینه

معرفی بهتر کتاب درسی، معرفی روش‌های تدریس، ارزشیابی کاهش افت تحصیلی، بالا بردن کارایی در آموزش و آشنایی با آخرین دستاوردهای آموزشی به فعالیت پرداخت. سایت عربی دفتر همه وبلاگ‌های موفق دبیران عربی و نیز گروه‌های آموزشی و نیز سایت‌های تخصصی حوزه زبان و ادبیات عربی را لینک می‌کند.

نشانی سایت گروه عربی این است: <http://arabic-dept.talif.sch.ir>

۱۰,۱. جشنواره کتاب رشد

این جشنواره در صورتی که در شناسایی کتاب‌های برتر موفق عمل کند، می‌تواند کتاب‌هایی را به معلمان، دانش‌آموزان و اولیای آنان توصیه نماید که برای تحقق اهداف برنامه، مفید و مؤثر واقع شوند.

۱۱,۱. تهیه و تألیف منابع درسی استاندارد

کتاب درسی می‌بایست از اعتبار علمی برخوردار باشد و بر پایه جدیدترین استانداردها و دستاوردهای علمی و آموزشی نگاشته شود و با شرایط حاکم بر آموزش و پرورش از نظر مخاطبان و زمان و مکان اجرای برنامه، انطباق لازم را داشته باشد.

۱۲,۱. انتشار مجله تخصصی رشد قرآن و معارف

انتشار این مجله وسیله ارتباطی مناسب و مؤثری میان برنامه‌ریزان، مؤلفان و دبیران است ارائه مقالات علمی و آموزش تخصصی در ارتقای سطح علمی و توانمندی‌های دبیران مؤثر است.

۱۳,۱. نقد و بررسی کتب درسی

نقد و بررسی کتب درسی در قالب نشست‌های تخصصی با حضور استادان، مؤلفان، معلمان، کارشناسان و دیگر صاحب‌نظران برای شناخت بهتر محتوا و مسائل آموزشی توصیه می‌شود.

۱۴,۱. شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی

آگاهی شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی از برنامه درسی عربی برای تهیه شیوه‌نامه تولید رسانه ضروری است. لازم است از نیروی توانای بخش خصوصی در جهت صحیح و همگام با اهداف آموزش و پرورش استفاده کرد و نگذاشت که آن‌ها از مسیر برنامه درسی منحرف شوند.

دبیرخانه کشوری درس عربی، متوسطه اول و دوم و گروه‌های آموزشی

۱. اعضای دبیرخانه و پایگاه دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و اعضای گروه‌های آموزشی حداقل دارای کارشناسی در رشته‌های زبان و ادبیات عرب، دینی و عربی، مترجمی عربی و الهیات و معارف اسلامی (ترجیحاً رشته‌های دبیری و تربیت‌معلم). اعضای دبیرخانه و پایگاه باید دست‌کم یک سال سابقه عضویت در گروه‌های آموزشی را داشته باشند.
۲. برخورداری از توانایی علمی و آموزشی به‌منظور نظارت کیفی بر حسن اجرای اهداف برنامه درسی؛

مدرّسان مراکز ضمن خدمت

۱. شاغل به تدریس در مدارس، مراکز ضمن خدمت فرهنگیان و مراکز تربیت‌معلم؛
۲. دارای حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی و یا الهیات و معارف اسلامی؛

مواد و امکانات آموزشی

- بسته آموزشی شامل راهنمای معلم، کتاب کار، کتاب کمک‌آموزشی، نرم‌افزار و لوح فشرده آموزشی.
- به‌کارگیری IT در فرایند آموزش. وبلاگ‌نویسی و تهیه نرم‌افزار و کتاب گویا نیز کار سودمندی در این زمینه است.
- فلش کارت؛
- نمودارها و تابلوهای آموزشی.

مهم‌ترین محورهای پژوهشی

۱. پژوهش پیرامون اهداف، رویکرد و اصول برنامه درسی و میزان موفقیت‌های به‌دست آمده در حوزه اجرا؛
۲. پژوهش پیرامون محتوای کتب درسی و انطباق آن با برنامه؛
۳. پژوهش پیرامون الگوها و روش‌های ارزشیابی تحصیلی مندرج در برنامه؛
۴. بررسی علل افت یا پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس عربی و ارائه

- راهکارهای عملی برای کاهش افت و بهبود آموزش؛
۵. پژوهش پیرامون کارایی دوره‌های آموزش ضمن خدمت و هم‌سویی محتوای دوره‌ها با اهداف، رویکرد و اصول برنامه؛
 ۶. بررسی راهکارهای مناسب در جهت تقویت انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به زبان عربی؛
 ۷. بررسی بهترین روش‌های تدریس در بخش‌های قرائت متن، ترجمه، قواعد، کارگاه ترجمه و تمرینات؛
 ۸. بررسی شیوه‌های مناسب در زمینه کاربردی کردن آموزش عربی به گونه‌ای که دانش‌آموز ایمان بیابد که فراگیری این درس در زندگی برایش سودمند است.

شرح برخی از اصطلاحات:

۱. **زبان فارسی معیار:** منظور از زبان فارسی معیار زبانی است که به قلمرو ملی و فراگیر اختصاص دارد و به‌کارگیری آن در نوشتن و سخن گفتن میان همه فارسی‌زبانان تحصیل کرده مشترک است. زبان فارسی معیار ورای لهجه‌های محلی و اجتماعی رایج در یک کشور قرار دارد و وسیله ارتباط اجتماعی، علمی و ادبی کسانی است که ممکن است در شرایط دیگر به لهجه‌های محلی یا اجتماعی خاص خود تکلم کنند. این زبان معمولاً همان زبان درس‌خوانده‌ها است و غالباً با زبان نوشتار یکی است.

زبان فارسی معیار بر دو گونه نوشتاری و گفتاری است. در زبان فارسی نوشتاری عواملی چون ساختار نحوی جملات، واژگان، املاء و دستور خط حائز اهمیت بسیاری است. از زبان معیار نوشتاری در موارد مکتوب آموزشی نظیر نوشتن کتاب‌های درسی، مقالات علمی، روزنامه‌ها و مجلات، نگارش‌های اداری و رسمی و در برنامه‌های خبری رادیو و تلویزیون مانند پخش اخبار استفاده می‌شود. نوشتاری صورتی ثابت دارد و سنجیده‌تر و منسجم‌تر از زبان گفتاری است.

زبان گفتاری معیار زبانی است که توسط افراد تحصیل کرده و قشرهای بالای جامعه در موقعیت‌های رسمی مانند دانشگاه‌ها، مدارس، صدا و سیما، مصاحبه‌های رسمی و سخنرانی‌ها استفاده می‌شود. این زبان منعطف است و در طول زمان

متحول می‌شود، معیار زبان فارسی گفتاری، زبان رایج در تهران است.

۲. ارزش‌های دینی: ترجیحاتی است که در قرآن، سنت پیامبر (ص) و ائمه اطهار علیهم‌السلام مورد تأیید قرار گرفته و بدان‌ها توصیه شده است. برای مثال تهذیب نفس، عبادت خداوند، کسب علم و معرفت، نیکی و احسان به دیگران، کمک به نیازمندان و فقرا، ترک گناهان، دفاع از سرزمین، و یا جهاد در راه خدا از جمله این ارزش‌ها می‌باشد. این نوع از ارزش‌ها مورد توجه افراد با ایمان و عالمان دینی است.

۳. ارزش‌های اجتماعی: ترجیحاتی هستند که از سوی عموم مردم جامعه به دلیل مفید بودن آن پذیرفته شده‌اند، از جمله می‌توان به اندیشه‌ها، هنجارها، عقاید، باورها و یا اعمالی اشاره کرد که متکی به تجربیات مثبت افراد و یا باورهای دینی آن‌ها هستند. این نوع از ارزش‌ها معمولاً مورد توجه مردم و جامعه‌شناسان است. (محمد خلیفه، ۱۳۷۸)

۴. ارزش‌های فرهنگی: ترجیحاتی هستند که برگرفته از آداب و رسوم، دانش‌های علمی و عملی، خرده فرهنگ‌ها، فرهنگ ملی، اخلاقیات، افکار و عقاید و سبک زندگی عامه مردم هستند. عده‌ای ارزش‌های فرهنگی را همان ارزش‌های اجتماعی می‌دانند و معتقد هستند که این دو را نمی‌توان از یکدیگر جدا کرد، زیرا که هر دو در جامعه ریشه دارند. (محسنی، ۱۳۷۹)

۵. رشد عاطفی: متشکل از نظام‌های واسطه‌ای مثل غرائز، صفات و فرایندهای واکنشی اکتسابی است که به تغییرات عاطفی و هیجانی افراد اشاره دارد. (برنامه درسی ملی ص ۶۴) در دوره کودکی رفتارها و هیجانات اغلب خام و کودکانه است. کودکان در این مرحله احساسات خوب را از خود بروز می‌دهند، اما به حمایت و هدایت عاطفی نیاز دارند. (کاتلین هی وود و نانسی گچل ۱۳۹۰)

۶. رشد ایمانی: علاقه و باور قلبی همراه با محبت عمیق و ثابت به خالق هستی و تجلیات آن است. مراحل رشد ایمانی شامل علم‌الیقین، عین‌الیقین و حق‌الیقین است. فرد با ایمان با عبور از نفس حیوانی وارد نفس لوامه و در نهایت نفس مطمئنه (استقرار نیکی در ذات) می‌شود.

۷. رشد عملکردی: هر تلاش مفید و رفتار آگاهانه و ارادی مبتنی بر مبانی و علل و عواملی مانند علل زیستی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی است. (برنامه درسی

ملی ص ۶۵) که شامل مراحل چگونگی مشاهده و تقلید، اجرای مستقل، سرعت و دقت در اجرا و عادی شدن مهارت است.

۸. **رشد اخلاقی:** رفتاری که وجدان همه انسان‌ها برای آن ارزش قائل است. عقل و دین آن را تأیید می‌کند/ خلق و خو و رفتار عادت شده/ به یادگیری رفتارهای مبتنی بر ارزش‌ها در برخورد با خود و دیگران اشاره دارد.

۹. **رشد شناختی:** عمل ذهن بر روی اطلاعات برای تبدیل مجهول به معلوم می‌باشد/ مجموعه‌ای از فرایندهای هوشی و عقلانی است که محصول آن به شکل تصورات و تصدیقات در ذهن انسان تجلی می‌یابد/ به تغییرات شناختی و درجه درک و فهم افراد اشاره دارد. دوره کودکی (سنین ۷ تا ۱۰ سالگی) مصادف با مرحله تفکر عینی است. در این مرحله کودک می‌تواند به‌طور محسوس درباره اشیاء و رویدادها تفکر کند. از سنین ۱۱ سالگی به بعد کودک وارد مرحله تفکر انتزاعی می‌شود (مرحله عملیات صوری). نوجوان در این مرحله می‌تواند درباره موضوعات و گزاره‌های مجرد فکر کند و فرضیه‌های خود را آزمون کند (کدیور و شعاری‌نژاد ۱۳۸۵)

۱۰. **سفیدخوانی:** منظور از اصول سفیدخوانی، در نظر گرفتن سطوح سفید در حواشی متن و حاشیه‌های صفحات کتاب است. به عبارت دیگر صفحات کتاب نباید از تصویر و نوشته کاملاً پر شوند و سفیدی نداشته باشند. تقسیم‌بندی این سفیدی‌ها در صفحات باید با رعایت ضوابط و مبانی بصری صورت گیرد و به سهولت خواندن و درک مفهوم کمک کند. سفیدخوانی کتاب‌های کودکان ۶ تا ۷ ساله نسبت به کتاب‌های نوجوانان باید بیشتر در نظر گرفته شود.

۱۱. **صفحه‌آرایی:** منظور از صفحه‌آرایی، به کارگیری عناصر بصری معقول نظیر تعیین طول سطرها و فاصله آن‌ها از یکدیگر، فاصله دادن متن از لبه کاغذ، توجه به فاصله ستون‌های حروف از یکدیگر، توجه به شبکه‌بندی مناسب برای هر صفحه با توجه به موضوع و مخاطب، حفظ تناسب و توازن بین پیام‌های نوشتاری و تصویری در هر صفحه است.